Илм ўзни билмакдир

Ма'рифат

МА'RIFAT ★ ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ ★ معرفت

1931 йилдан чиқа бошлаган | 1996 йил 27 июль, шанба | Баҳоси сотувда эркин нархда. | № 55 (6752)

Даъват

Кимки илм уруғини сепса, улуғлик мевасини теради.

Абдулқодир Нурий ал-Барзанжий

Ибрат

Тошкентдаги 24-болалар уйини ҳомийликка олган шаҳар ёнғиндан сақлаш бошқармаси 7 нафар тарбияланувчига суннат тўйи қилиб берди. Бошқарма уларнинг номига омонат дафтарчалари ҳам очди. «Навруз» қаҳвахонасида утказилган бу хайрия тадбирида бошқа махсус мактаб-интернатларнинг болалари ҳам бор эди.

ЎЗБЕКИСТОН ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

25 ИЮЛЬ КУНИ ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ РАИСЛИГИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ БЎЛДИ. УНДА 1996 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ҲАМДА МАМЛАКАТИМИЗДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАРНИНГ БОРИШИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ.

Мажлисда вазирликлар, давлат қўмиталари, корпорациялар, концернлар, компаниялар, бирлашмалар, уюшма ва идоралар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари иштирок этди.

Бугунги мажлис кун тартибига қўйилган масала вилоятларда, вазирликлар, қўмиталар, уюшма, компания, концерн ва идоралар йиғилишларида кўриб чиқилган, деди Ислом Каримов мажлисни очар экан. Биз ана шу масалага якун ясашимиз, олдимизда турган вазифаларнинг қайси жиҳатларига жиддий эътибор бериш зарурлигини белгилаб олишимиз керак. Бунда ресурсларимиз, фойдаланилмаётган имкониятларимизни аниқлаб, уларни ишга солиш йўлларини излашимиз даркор.

Республика Бош вазирининг ўринбосарлари — «Ўзистиқбол-стат» давлат қўмитаси раиси Ў. Исмоилов, молия вазири Б. Ҳамидов, Р. Гиниятуллин, шунингдек, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов, «Ўзэлтехсаноат» уюшмасининг раиси Р. Саримсоқов, Ўзбекистон металлургия заводи бош директори А. Фармонов, Олмалиқ конметаллургия комбинати директори В. Сигедин муҳокама этилган масала юзасидан сўзга чиқдилар.

Президент Ислом Каримов мажлисда катта нутқ сўзлади.

Мажлисда Республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис раисининг ўринбосарлари, Бош вазир ўринбосарлари қатнашди.

(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: йиғилиш пайти.

А. ТЎРАЕВ олган суратлар.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Ҳар чорак охирида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларга якун ясаш, иқтисодиётда ва ижтимоий соҳада юз бераётган ўзгаришларни мунтазам таҳлил этиш, олдимизга қўйилган мақсад ва вазифалар қай даражада бажарилаётганини баҳолаб бориш изчил анъанага айланиб қолди.

Бу ҳол бизга ислоҳотлар йўлида нима ишлар қилганимиз, қандай ижобий силжишларга эришганимиз ва қанчалик олга кетганимизни рўй-рост аниқлаб олиш имконини беради. Шу билан биргаликда, бу жадал олдинга юришимизга нималар халал бераётгани ва тўсқинлик қилаётгани, заиф томонларимиз, оқсоқ жойларимиз, ҳали ишга солинмаган имкониятларимиз тўғрисида, очиқ-ойдин гаплашиб олишимиз имконини беради. Хуллас, ишларимизнинг аҳволи тўғрисида тўла ва ҳаққоний тасаввурга эга бўлмоғимиз лозим.

Биринчи ярим йиллик натижаларини кўриб чиқаётганда, айнан белгилаб олинган вазифа ва ислоҳотлар йўлидан оғишмай, собитқа-дамлик билан бориш - муттасил ривожланиш ва олга силжишимизнинг асосий кафолати эканини назарда тутган ҳолда, аввало, республикада амалга оширилаётган ислоҳот-ларнинг энг муҳим принциплари ва устувор йўналишлар қандай бажарилаётганини ажратиб олишимиз ва баҳо беришимиз керак бўлади.

Худди шу мақсадлар-дан келиб чиққан ҳолда, биз ўтган даврда қилинган ишларга якун ясашимиз зарур.

Ҳурматли дўстлар!

Мен, Ўзбекистон мустақиллигининг 4 йиллигига бағишланган тантаналарда (1995 йилнинг 1 сентябри) имкониятларимиз ва истиқболимизга холисона баҳо бериб, 1996 йил, иншооллоҳ, Ўзбекистон учун туб бурилиш ва юксалиш йили булади, деб айтган эдим.

1996 йилнинг дастлабки ярим йили якунлари том маънода ҳаётимизда туб бурилиш юз бергани ва иқтисодиётимизнинг жадал ўсиш даври бошланганини кўрсатмоқда.

Ярим йиллик якунларини таҳлил этар эканмиз, Ўзбекистон ислоҳотларнинг, иқтисодиётни соғломлаштиришнинг дастлабки энг машаққатли ва оғир босқичини босиб ўтди, дейишга барча асосларимиз борлигини яққол кўришимиз мумкин. Ҳуқуқий ва ташкилий-институционал ўзгаришларнинг, жамиятимизда таркиб топган янгича муносабатларнинг мустаҳкам пойдеворига таянган ҳолда иқтисодиётимиз бозор муносабатларига босқичма-босқич, пешма-пеш кириб келмоқда, тобора барқарорлашмоқда ва мустаҳкамланмоқда.

Умумиқтисодий кўрсаткичлар билан биргаликда тармоқлар, аввало, асосий ҳал қилувчи тармоқлар, республика ҳудудлари, иқтисодиётнинг айрим секторлари кўрсаткичлари, молия ва банк соҳасида амалга оширилаётган ишлар қўлами шундан дарак бериб турибди.

Дастлабки ярим йиллик натижаларини рўй-рост ва танқидий кўз билан баҳолаганда, қуйидаги хулосаларга келиш мумкин:

Биринчи хулоса. Бутун иқтисодиётимизни муваффақиятли ислоҳ этишнинг энг муҳим натижаси бўлмиш мустаҳкам макроиқтисодий барқарорликка эришилди. Бу нималарда кўринади? Аввало, пулнинг қадрсизланиш суръатлари кескин пасайди. Инфляцияни жиловладик, унга қарши кураш механизмини топдик ва унинг устидан тўла назорат ўрнатдик, деб бемалол айтишимиз мумкин.

Биз жорий йилда энергия манбалари, транспорт ва коммунал хизмат нархларини эркин қўйиб юбориш бўйича қўлланган чора-тадбирлар ва мавсумий ўзгаришларни ҳисобга олган ҳолда, инфляциянинг ўртача ойлик даражаси, умуман, ярим йиллик бўйича 4 фоиз атрофида бўлгани ва бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврида нисбатан икки баробар кам экани бунинг ёрқин далилидир.

Пул муомаласи мустаҳкамланди. Нақд пул ҳажмининг ўртача ўсиш суръатлари 1995 йил даражасига нисбатан 1,3 фоиз камайди. Муомалага чиқарилаётган нақд пул миқдори - эмиссия ярим йиллиқда 15,8 фоизни ташкил этди. Ваҳоланки, бу кўрсаткич 1995 йилнинг шу даврида 20,7 фоизга тенг бўлган эди.

Умуман олганда, корхоналар ва давлатнинг молиявий аҳволи мустаҳкамланди. Агар 1995 йили зарар кўриб ишлаган корхоналар сони 630 тани ташкил этган ва бизларга нисбатан махсус чоралар қўллашга мажбур бўлган бўлсак, бугунги кунда ярим йилликни, бор-йўғи, 58 та корхона зарар кўриб якунлади. Бюджетнинг даромад ва харажат қисмларини шакллантириш бўйича қўйилган вази-

(Давоми 2-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

Меҳнатга ҳақ тўлашнинг Ягона тариф сеткасини янада такомиллаштириш тўғрисида

Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш шароитларида иш ҳақининг рағбатлантирувчи аҳамиятини янада кучайтириш ва ишларнинг пировард натижалари учун масъулиятни ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. 1996 йил 1 сентябрдан бошлаб бошлангич разряднинг ойига 600 сум миқдоридаги тариф ставкаси Ягона тариф сеткасига асос қилиб олинсин ва янги тариф коэффициентлари иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 18 мартдаги 103-сон қарорига илова 1996 йил 1 сентябрдан бошлаб ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

3. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
23 июль, 1996 йил.

Вазирлар Маҳкамасининг
1996 йил 23 июлдаги қарорига илова

Меҳнатга ҳақ тўлашнинг Ягона тариф сеткаси

Меҳнатга ҳақ тўлаш разрядлари	Тариф коэффициентлари	Меҳнатга ҳақ тўлаш разрядлари	Тариф коэффициентлари
0	1.000	12	3.581
1	1.450	13	3.808
2	1.595	14	4.038
3	1.755	15	4.271
4	1.930	16	4.508
5	2.115	17	4.748
6	2.308	18	4.991
7	2.510	19	5.238
8	2.716	20	5.488
9	2.926	21	5.741
10	3.140	22	5.998
11	3.358		

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика аҳолисини ижтимоий муҳофаза қилишни таъминлаш мақсадида:

1. 1996 йил 1 сентябрдан бошлаб Узбекистон Республикасининг ҳудудида:

иш ҳақининг энг оз миқдори — ойига 550 сум;

меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори — ойига 1125 сум;

фуқароларнинг солиққа тортилмайдиган даромади энг оз миқдори — ойига 600 сум;

ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич (нулинчи) разряднинг энг оз миқдори — ойига 600 сум

(Давоми 3-бетда)

ТЕСТГА ҚАНДАЙ ТАЙЁРЛАНЯПСИЗ

ЁХУД СИРҒАЛИДАГИ ТАЖРИБА

Ҳақиқатан, ушбу саволни ўртага ташлаш фурсати ҳам етиб келди, десак янглишмаймиз. Республикамизда олий ўқув юртларига кириш имтиҳонларининг бошланишга ҳам саноқли кунлар қолди. Ҳозир бўлажак талабалар учун ўтаётган ҳар бир фурсат ғанимат, минглаб абитуриентларнинг юрагида орзу-умид, жаяжон... Хўш, уларнинг тайёргарлиги қандай ўтмоқда, тайёргарлик давомида нималарга эътибор бериш керак?

Умуман, ҳозирги пайтда ҳар ким турли йўлни танлаб тайёрланмоқда. Кимдир репетитор ёрдамида, кимдир ота-онаси билан, яна бошқалар эса олий ўқув юртларидаги консультация дарслари давомида машғулот ўтказмоқда. Ҳатто, шаҳримизнинг Алишер Навоий номли кутубхонаси ҳам одатдагидан гавжум. Бу ерда катта иштиёқ билан тест жавобларини ечишга киришган кўплаб абитуриентларни кўришингиз мумкин. Улар билан суҳбатлашсангиз бўлажак синовларга жиддият, умид билан қараётганликларини сезасиз. Кириш имтиҳонларида тушиши мумкин бўлган тестларнинг чоп этилиши эса маориф соҳасида чуқур ўзгаришлар ясади. Буларга ўқувчилар ўртасида ошиб бораётган ўзига хос рақобат, уларнинг ўқишга нисбатан жиддий муносабатлари ҳам мисол бўла олади. Бу тестлар илм толибларини кўпроқ нарсалар билан танишиб олишга мажбур этади.

Тошкент шаҳрининг Сирғали туманида ўрнак бўларли тажриба ўтказилмоқда. Бу ҳакда туман халқ таълими бўлимининг мудири Тўлқин Султонов бизга қуйидагиларни гапириб берди:

(Давоми 3-бетда)

Абитуриент -96

САБАБ ЭМАС, НАТИЖА КЕРАК

Шу кунларда барча университету институтларда бу йилги абитуриентларни қабул қилиш мавсуми ниҳоялаган бўлса-да, ҳамон бу даргоҳлар йўлаклари бўлғуси талабалар ила тирбанд. Уларнинг кўзларида ўзгача ҳаяжон, дилларида ғулу, қалбларида айрича қувонч. Ахир олтин даврлар остонасида ким ҳам ҳаяжонланмайди дейсиз? Бу остонадан ҳатлаб ўтиш осонми?

Қизиқ, югур-югурни қаранг. Бу «бозорча»да ҳар ким ўзи билан ўзи овора. Кимдир фалон ўқитувчини излайди, яна биров ўғлига махсус тайёрловчи қидиради, яна биров... Яхшиси борсангиз биласиз.

Дарҳақиқат, «ҳар кимнинг ўз дарди бор» деганларидай камина ҳам биронта «дард» юқтириб келиш учун ушбу «саҳнага» томошага келдим.

Кимдан нима сурасам экан? Анави паришон бўлиб ўтирган отахон... э,-ҳа, хойнаҳой кенжа ўғлини ўқишга олиб келган бўлса керак.Нималар ҳақида ўйлаётганикина? Менимча, отахон»... агар кечаги замонлар бўлганда-ку, уйдаги сигир билан ўнта қуй кифоя қиларди-я, қурғур бугун чиққан ҳалиги тестми-местми, буниси қанақа бўларкин» деб ҳаёл сураётган бўлса ажабмас.

Ҳа, сунгги икки-уч йиллигимизнинг эътиборига молик ютуқларидан бири «тест» деб номланган, илгари олий ўқув юртларига киришда кўп ишлатиладиган «танка» атамасининг қушандаси ҳаётимизга кириб келгани бўлди. Бугун олий ўқув юртларига киришда тест ҳеч қандай «хотамтойликка» йўл қўйилмаслиги ҳаммага аён. Шунинг учун бўлса керакки, барча ўқув юртларида талабаликка талабгорлар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Лекин улардаги билим, дунёқараш, фикрлаш савиялари нечоғлик, талаб даражасидами? Менимча йўқ, албатта.

Мен турли олий ўқув юртлари абитуриентлари билан суҳбатлашганимда шунга амин бўлдимки, уларнинг кўпчилиги, айниқса, олис қишлоқлардан келган йигит-қизлар чет туманидаги 143-мактабнинг шакли-шамойилини қизиққанлар бориб кўриши мум-

(Давоми 3-бетда)

НА ЧОРА

Англиянинг Доун колледжи раҳбарияти социолог профессорлардан бирининг ишини кўриб чиққач, унинг талабаларни ҳақорат қилиб, таҳдид қилиш одатини ҳақиқатдан тузатиб бўлмас қилиқ эканлигига амин бўлгач, уни ишдан бўшатиб юборди.

UZINFO МАРКАЗИ

МАОРИФ ОЛАМИДА

ҲАЁТ УЧУН

кураш АҚШда хусусий университетларнинг давлат ёрдамига бўлган интилишида ҳам кўринмоқда Пенсилвания ҳокимияти бу ёрдамни камайтирмоқчи бўлди, бироқ тезда кўпайиб кетган норозиликлардан чўчибми, ниятидан воз кечди.

ОЛИМ БЎЛСАНГ

олам сеники бўлиши бежиз эмас. АҚШнинг Жонсонвил университети XVII аср кемаси ҳақида маълумот тўплаб, уни қидириб топди ҳамда эвазига 46.000 долларлик хазинага эга бўлди.

ЭНГ ЭСКИ СОВҒА

Чарлстон университетининг икки талабаси кит тишини ўрганиб чиқиб, уни 26 миллион йил олдинги жониворники эканлигини аниқлагач, АҚШнинг Карнеги табиат музейи бу тишни азиз совға сифатида қабул қилиб олди.

ҚУНТИНГГА БАЛЛИ-Е

АҚШ Феррис давлат университетининг профессорларидан бири жонкуярликда донг таратса ажаб эмас. У университет тарихидан лавҳалар тасвирланган 20-36 фут катталикдаги асарини чизиб тугатмоқда.

ЖУМЛАДА ЖАҲОН

❀ Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Республикада банк аудити тизимини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони чиқди.

❀ АҚШнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Стенли Туэмлер Эскудеро бошчилигидаги ЮСАИД — Америка Халқаро тараққиёт агентлиги делегацияси Хоразмга ташриф буюрди.

❀ Россия Федерацияси Давлат думаси депутатлари 1 августдан эътиборан нафақаларнинг ва меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорини ошириш тўғрисида қонун қабул қилдилар.

❀ Серблар томони Вашингтоннинг Босния серблари етакчиси Радован Короджичнинг сиёсий ҳаётдан тўлиқ чиқиб кетиши ҳақидаги талабини қондирди.

❀ АҚШ давлат котиби ўринбосари Тэлбот Клинтон маъмурияти Украинанинг Европа интеграцияси сари интилаётганлигидан қониқиш ҳосил қилганлигини айтиб, АҚШ Украинага молиявий ёрдам кўрсатишни давом эттиражагини таъкидлади.

❀ Ҳиндистон ташқи ишлар вазири Индер Кумар Гуджрал ўз ҳукуматининг ҳозирда тайёрланаётган ядро синовларини ялпи тақиқлаш шартномасига қўшилмаслигини айтди. Унинг таъкидлашича, бу ҳужжат лойиҳасининг ҳозирги кўриниши Деҳли учун тўғри келмас экан.

МММ — ХАБАРЛАРИ

БОЛАЛАР УЧУН МАДАНИЙ ХИЗМАТ

Жиззах вилоятининг Фориш, Ғаллаорол, Бахмал, Жиззах, Зомин ва Зарбдор туманларида ёзги дам олиш кунларини оромгоҳларда ўтказаётган болаларга маданий хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилган. Жиззах тумани халқ театри «Гулдаста» ашула ва рақс ансамбли дастурлари ўғил-қизларни хушнуд этмоқда. Айниқса, вилоят қўғирчоқ театри жамоаси томонидан «Обҳаёт», «Қўғирчоқлар жонланганда», «Шошмай тур» каби театр томошалари болаларда катта қизиқиш уйғотяпти. Ҳозирги кунга қадар 4 мингдан зиёд болаларга маданий хизмат кўрсатилди.

«ҚАТ-ҚАТГИНА ҚАТЛАМА» ХОНАСИДА КЕНГАШ

Яқинда Шаҳрисабз тумани марказий болалар кутубхонасида вилоят кутубхона ходимларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унда кутубхона фаолиятини яхши йўлга қўйиш борасидаги долзарб масалалар ҳақида вилоят кутубхонаси директори Шомурод Маҳмадқулов, вилоят болалар кутубхонаси директори Жўра Элмуродов, туман маданият бўлими мудири Саидали Фуломов ва бошқаларнинг маърузалари тингланди. Шунингдек, кенгаш ишида туман ҳокими ўринбосари Хосият Муҳаммадиева қатнашди ва кутубхона ходимларининг масъулияти ҳамда вазифалари ҳақида гапириб, уларнинг ишларига муваффақиятлар тилади.

ҚИМИРЛАГАН ҚИР ОШАР

Республикамиз мустақиллигининг беш йиллигига бағишлаб Марҳамат шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли мактаб ўқувчиларининг енгил атлетика бўйича спартакиадаси бўлиб ўтди. Қизғин баҳслар асосида ўтган ушбу мусобақада тумандаги 1-мактаб спортчилари муваффақиятни қўлга киритишди.

МММ — ХАБАРЛАРИ

КИМ БЎЛМОҚЧИСИЗ?

Андижондаги миллий ҳунармандчилик лицейи қошида миллий таомлар тайёрлаш ошпази, эркаклар ва аёллар устки кийимларини тикувчи ва бичувчилар, бюджет корхоналари учун ҳисобчилар, безакчи-рассом, сартарошлик, кулолчилик каби ихтисосликлари бўйича ҳунар ўрганувчилар учун махсус гуруҳлар ташкил этилди. Бу гуруҳларда 250 дан ортиқ ўқувчилар тақсил олмоқда,

МУАЛЛИФЛАР: М.Каримова, А.Эралиев, Ш.Келдиев.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Боши 1-бетда).

фалар бажарилди. Бугунги кунда бюджет камомади ялпи ички маҳсулотнинг 2,1 фоизидан ошмайди, 1995 йил натижаларига кўра эса бу кўрсаткич 3,5 фоиз бўлган эди. Республикада бюджет маблағлари ёрдамида ўта муҳим объектлар қурилиши жадал амалга оширилаётганини ҳисобга олсак, бу нечоғлик аҳамиятли эканини кўрсатади.

Иккинчи хулоса. Миллий валютамиз - сўмимиз мустаҳкамланди. Кейинги тўққиз ой давомида сўмнинг АҚШ долларига амалдаги нисбати барқарор бўлиб турибди. Агар 1995 йилнинг ноябрида бир АҚШ доллари 35,3 сўмга тенг бўлган бўлса, шу йилнинг июнь ойида эса 37,6 сўмга тенг бўлди.

Бугунги кунда жамланган олтин-валюта резервларимиз етти ойлик импортни таъминлаши мумкин. Бу Республика валюта биржасида доимий равишда савдо ўтказиш имконини бермоқда. Ярим йилнинг ўзида биржада сотилган валюта миқдори 1,5 млрд. АҚШ долларидан ошиб кетди. Бу бутун 1995 йил давомида алмаштирилган эркин муомаладаги валюта миқдоридан ҳам кўп демакдир. Биз бугунги кунда жорий операциялар бўйича миллий валютамизнинг тўлиқ конвертациясига кафолат беришимиз мумкин.

Учинчи хулоса. Хусусийлаштириш жараёни чуқурлашди ва кенгайди. У сифат жиҳатидан янгича аҳамият касб этганини ҳам қайд этиш лозим. Агар дастлабки йилларда асосий эътибор масаланинг миқдор кўрсаткичларига, яъни қанча корхона мулк шаклини ўзгартирганига қаратилган бўлса, бугунги кунда хусусийлаштиришнинг сифат кўрсаткичлари асосий талаб мезони бўлиб қолди.

Биз учун бугунги кунда хусусийлаштирилган корхоналар қандай тусга-шаклга кираётгани, улар нечоғли самара бериб ишлаётгани, иқтисодиётга қанчалик наф келтираётгани муҳимроқдир. Агар 1994 йилда ҳиссадорлик корхоналари сони 2900 тани ташкил этган ва асосан ёпиқ турда бўлган бўлса, ҳозир 4,5 минг очиқ турдаги ҳиссадорлик корхоналари фаолият кўрсатмоқда. Расман қайд этилган деҳқон (фермер) хўжаликлари сони 7,5 мингтадан 19300 тага кўпайди. Жорий йилнинг ўзида кичик ва хусусий корхоналар сони 19100 тага кўпайди ва шу йилнинг 1 июлига келиб 83,5 мингтага етди.

Агар олдинги йиллар унчалик катта бўлмаган ва ўрта корхоналар хусусийлаштирилган бўлса, бугунги кунга келиб, йирик корхоналар ҳам мулкчилик шаклини ўзгартирмоқда. Биринчи ярим йилликда акциялар сотувидан 1,7 млрд. сўм маблағ тушди ва бу 1995 йил кўрсаткичларидан 15,6 марта кўпдир. Умуман олганда, хусусийлаштиришдан тушган даромад, тахминан, 3 млрд. сўмни ташкил этди.

Бугунги кунда аксарият корхоналар хусусийлаштирилди. Агар 1993 йили жами корхоналарнинг 39,4 фоизи давлатга тегишли бўлмаган корхона бўлса, 1994 йилда бу кўрсаткич 57,7 фоизга, бугунги кунга келиб эса 82,7 фоизга етди.

1993 йили халқ хўжалигида банд бўлган аҳолининг 48 фоизи нодавлат секторида ишлаган бўлса, айни пайтда уларнинг 70 фоизи мазкур секторда фаолият кўрсатмоқда.

Ҳозирги кунда саноат маҳсулоти ҳажмининг ярмидан кўпроғи, қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг 95 фоизи, чакана товар оборотининг 94 фоизи, пудрат ишларининг 61 фоизи нодавлат сектори ҳиссасига тўғри келади.

Тўртинчи. Мўлжалланган инвестиция лойиҳаларининг амалга оширилиши натижасида иқтисодиётда сезиларли таркибий ўзгаришлар юз берди.

Кўпгина хомашё ресурсларининг саноат қайта ишлови ошгани ижобий силжиш экани шубҳасиздир. Тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш улуши кўпайди, уларнинг кўпчилиги рақобатга бардошли бўлиб қолди. Агар 1993 йили тайёр маҳсулот, саноат ишлаб чиқариши умумий ҳажмининг қариб 45 фоизини ташкил этган бўлса, жорий йилда у 65,6 фоизга етди.

Иқтисодиётимиз қиёфасини ўзгартираётган соҳаларгина эмас, унинг ташқи омиллардан даҳлсизлигини, қолаверса, ялпи миллий маҳсулот ўсишини таъминлаётган соҳалар ҳам жадал ривожлана бошлади. Биринчи ярим йилликда автомобиль саноати тез суръатлар билан тараққий этди, унинг ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йил даражасига нисбатан 6 баробар, трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги - 34,4 фоиз, асбобсозлик - 24,2 фоиз, кимё ва нефть кимёси - 15,3 фоиз, станоксозлик ва асбоблар ишлаб чиқариш саноати - 13,3 фоиз, ёғочни қайта ишлаш ва целлюлоза- қоғоз саноати - 18,8 фоиз ўсди.

Жорий йилда республиканинг энергетика мустақиллигини мустаҳкамлаш сиёсати давом эттирилди. Нефть ва газ саноати барқарор ривожланмоқда. Нефть ва газ конденсати ишлаб чиқаришнинг ўтган йилги даражаси юқори бўлганига қарамай, бу йил уларни ишлаб чиқариш ҳажми 230 минг тонна, табиий газ - 130 млн куб метр, кўмир - 44 минг тоннага ошди.

Тўқимачилик саноати, қора ва рангли металлургия, қурилиш материаллари саноати, пудратли қурилиш фаолияти, пуллик хизмат кўрсатиш соҳаси каби меҳнатталаб соҳалар жадал суръатлар билан ривожланди. Бу юртимизнинг иш кучини тўлароқ банд қилишга имкон яратди.

Жорий йилда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш кўпайганини ҳам жиддий силжиш, туб бурилиш палласи деб баҳолаш мумкин. Истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йил даражасига нисбатан 6,3 фоиз, озиқ-овқат маҳсулотлари - 3,6 фоиз, ноозиқ-овқат товарлари - 5,8 фоиз ўсди. Энг муҳими, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмигина эмас, балки уларнинг аҳоли жон бошига тўғри келадиган улуши ҳам 4,3 фоиз кўпайди. Бугунги кунда 1450 та ёки барча корхоналарнинг 70 фоиздан ортиқроғи истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқармоқда.

Кейинги йилларда ишлаб чиқариш таркибини сифат жиҳатидан ўзгартириш, четдан келтириладиган маҳсулотлар (импорт) ўрнини босадиган товарлар ҳамда янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш жараёни кечмоқда.1995 йилнинг ўзидаёқ саноатнинг барча соҳаларида 400 дан ошиқ янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, биринчи ярим йилликда эса уларнинг яна 120 тури ўзлаштирилди.

Тузилма ўзгаришлари ва устувор инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш тўғрисида гап кетганда, республикамиз учун ўта муҳим аҳамиятга эга бўлган бир воқеани алоҳида таъкидлашни истардим. Мен Жанубий Кореянинг «ДЭУ» фирмаси билан биргаликда Асака шаҳридаги қурилган ва ишга туширилган автомобиль заводини назарда тутяпман. Марказий Осиёдаги биринчи автомобиль заводи бунёд этилиши ва бу улкан корхона бир йилда 200 минг енгил автомобиль ишлаб чиқариш қувватига эга эканининг ўзи тарихий воқеадир.

Автомобиль заводининг бунёд этилиши, саноатнинг янги соҳаларини вужудга келтириб ва замонавий технологиялар соҳасида тубдан янги поғонага кўтариб қолмасдан, яқин истиқболда саноат соҳасидаги сиёсатимизда кескин бурилиш ҳам ясайди.

Автомобиль заводи қурилиши бугуннинг ўзидаёқ рақобатга бардошли маҳсулотлар ишлаб чиқариш, дунё бозорларига чиқиш ва у ерларда муносиб жой эгаллаш имконини беради.

Бу завод қурилиши бутун бошли индустрияни, ишлаб чиқаришнинг замонавий соҳалари мажмуини вужудга келтиради. Улар келгусида ўша завод учун ишлайди, унга бутловчи ашёлар, хомашё ва материаллар етказиб беради. Ҳозирнинг ўзидаёқ автомобиль ойналари, ўриндиқлари, дисклари, электр ускуналари ишлаб чиқарадиган заводлар қурилиши бошлаб юборилди. Улар эртага сифат жиҳатидан янги технологиялар даражасидаги моторлар, боғловчи мосламалар ва агрегатлар, кимёвий ва полимер материаллар ҳамда автомобиллар учун зарур бошқа буюмлар ишлаб чиқарадиган бутун бошли заводлар ва цехлар бўлади. Бу ўзимизнинг конструкторлик базамиз ривожланишини англатади. Бу ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфраструктурасини яратиш ҳамда қайта ихтисослаш, бутунлай янгича хизмат кўрсатадиган банк ва суғурта тизимини, замонавий сервис хизматларини шакллантириш демакдир.

Бу миллий кадрларнинг профессионал даражасини ўзгартириш, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишнинг замонавий тизимларини жорий этиш демакдир. Ниҳоят, бу янги иш жойлари яратиш ва аҳоли даромадларини кўпайтириш демакдир.

Қишлоқ хўжалик машиналари паркини «Кейс» русумидаги ғалла ўриш комбайнлари билан тўлдириш ҳам чуқур таркибий ўзгаришларга олиб келиши лозим. Бугунги кунда биз бундай комбайнлардан 340 тасини сотиб олдик ва улар далаларимизда синовдан ўтяпти. Уларнинг меҳнат самарадорлиги, нобудгарчиликни кескин камайтириши, иш шароитлари жиҳатидан устунлиги ҳозирнинг ўзидаёқ кўриниб қолди. Қишлоқ хўжалигида бу машиналардан фойдаланишнинг ўзиёқ унинг ишлаб чиқаришда таркибий ўзгаришлар юз берганини кўрсатади, яъни ғалла экиладиган майдонлар кенгайди. Пахта билан биргаликда бошоқли дон экинлари етиштириш мамлакатимиз қишлоқ хўжалигининг яна бир ихтисослашган соҳасига айланмоқда. Бу қишлоқ хўжалик машинасозлигини ҳам, қишлоқ хўжалик хомашёсини саноат қайта ишлови билан боғлиқ соҳаларни ҳам, тегишли кадрларни тайёрлашни ҳам таркибий жиҳатдан кескин ўзгартиришни тақозо этади.

Иқтисодиётда таркибий ўзгаришлар янги қурилишлар ҳисобигагина эмас, асосан, мавжуд ишлаб чиқаришни янгилаш ҳисобига амалга оширилади. Бу - аён ҳақиқат. Бугунги кунда технологияларни янгиламай туриб, техник жиҳатдан қайта қуролланмай туриб, кўзлаган мақсадга эришиб бўлмайди.

Шуни ҳам айтиш керакки, олдинги йиллардагидан фарқли ўлароқ, айни замонда капитал маблағлар янги ва улкан иншоотлар, бинолар қурилишига, яъни асосий фондларнинг пассив қисмига эмас, балки технологияларни янгилашга сарфланмоқда. Бу қурилиш муддатларини қисқартиради, сарфланган маблағларнинг ўз-ўзини қоплашини тезлаштиради. Бундай мисоллар оз эмас. Қиймати 230 миллион АҚШ долларига тенг ва мисли кўрилмаган қисқа муддат — 18 ойда барпо этилган «Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхонаси худди шу каби лойиҳаларнинг мақсадга мувофиқ эканига далилдир.

Бешинчи хулоса. Республикада бозор инфраструктурасини яратиш ва ривожлантиришда сезиларли силжиш рўй берди.

Қисқа вақт ичида бозор инфраструктурасига асос солинди. Банк ва молия тизими ислоҳ этилди. Суғурта ва аудиторлик тармоғи яратилди. Замонавий компьютер ва телекоммуникация тизими билан жиҳозланган ва Марказий Осиёда энг йирик Биржа маркази ишга тушди.

Кўчмас мулкни сотиш бўйича 190 та, лицензия сотиш бўйича 132 брокерлик идораси, Республика фонд биржасининг 13 филиали ва бўлими, Миллий депозитарийнинг 10 филиали, 62 фонд магазини ва 38 бизнес марказлари ва бозор инфраструктурасининг бошқа қатор таркибий қисмлари фаолият кўрсатмоқда.

Олтинчи хулоса. Кўзда тутилган дастурни муваффақиятли амалга оширишнинг натижаси ўлароқ, асосий иқтисодий кўрсаткичларнинг ўсишига эришдик.

Шу маънода 1996 йил биз учун кескин бурилиш йили бўлди. Биринчи бор ички ялпи маҳсулотнинг пасайишига барҳам берилибгина қолмасдан, балки унинг 101,4 фоиз ўсиши таъминланди. Саноат маҳсулоти ҳажми 105 фоизга ошди. Хусусан, мамлакатимизнинг барча вилоятларида саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши таъмин этилди. Жорий йилда, айниқса, Тошкент шаҳрида, Тошкент вилоятида, Сирдарё, Андижон, Самарқанд ва Бухоро вилоятларида саноат тез суръатлар билан ривожланди.

Шу борада қишлоқ хўжалик соҳасида, ғалла етиштиришимизда эришилган натижаларга тўхталиб ўтмоқчиман.

Деҳқонларимизнинг фидокорона меҳнати туфайли ҳозирги кунда республика бўйича 1 млн. 820 минг тонна ғалла, жумладан 1 млн. 700 минг тонна буғдой тайёрланди. Шуни айтиш керакки, ўтган йилнинг шу муддатига нисбатан бу йил ғалла 100 минг тонна, буғдой эса 200,0 минг тонна кўп тайёрланди.

1995 йилда ўртача ҳосилдорлик гектарига 21 центнер бўлган бўлса, бу йил бу рақам 22 центнерни ташкил этди. Агар бу йил об-ҳаво ҳалмикор майдонларда ғалла етиштиришга салбий таъсир кўрсаттанини инобатга олсак, бу натижалар ниҳоятда салмоқли эканлиги аён бўлади.

Бу йил ғалла етиштириш ва тайёрлашда Андижон, Бухоро, Сурхондарё, Фарғона вилоятлари алоҳида фаоллик кўрсатишди. Яқин кунларда улар қаторига Тошкент ва Наманган вилоятлари ҳам қўшилади.

Ғалла тайёрлашда энг яхши натижаларга эришган Шаҳрихон, Бешариқ, Юқори Чирчиқ, Денов, Учқўрғон, Шофиркон ва бошқа туманларни алоҳида тилга олиб, уларнинг меҳнат аҳлига ташаккур айтмоқчиман.

Республикамизда капитал маблағларнинг ҳажми 4,4 фоизга кўпайди, уларнинг 60 фоиздан зиёди ишлаб чиқариш соҳасига йўналтирилди. Буларнинг барчаси республикада иқтисодиётнинг келгуси юксалиши учун мустаҳкам моддий, молиявий ва институционал база-асос яратилганидан, инвестициялаш жараёни фаоллашганидан далолатдир.

Навбатдаги муҳим хулоса шундан иборатки, ижтимоий соҳада ҳам, аҳолининг турмуш шароити ва даражасида ҳам ўзгариш юз берди.

1996 йил, бу — кенг қамровли ижтимоий дастурни амалга оширишнинг, уй-жой, қишлоқ мактаблари ва тиббиёт пунктлари, маиший объектлар, телефонлаштириш ва телекоммуникациялар қуришни ўз ичига қамраб олган кенг ижтимоий дастурни амалга оширишда биринчи йил бўлди.

Бугун биз халқимизнинг чекига тушган ва ўтиш даври учун муқаррар бўлган энг оғир синовлар ортда қолди, деб бемалол айта оламиз.

Бугун аҳолининг фаровон яшашига салбий таъсир этувчи омиллар йўқ, аксинча, аҳоли турмуш даражасини ўстириш учун тегишли шароит ва ишончли кафолатлар яратувчи барқарорлик омиллари кучга кирмоқда.

Аҳолини аниқ ва адресли ижтимоий ҳимоя қилиш учун жорий этилган тизим ўзини тўлиқ оқлади. Шунинг натижаси ўлароқ, ўтган йилга нисбатан аҳолининг реал даромадлари 16 фоизга ошди ва шу йилнинг охиригача янада ошиши муқаррар.

Аҳолининг 1991 йилдан кейин қадрини йўқотган омонатларини индексация қилиш гоят муҳим аҳамиятга молик бир тадбир, Ўзбекистонда ўтказилаётган ислоҳотларнинг адолатли ва ҳаётий эканини тасдиқловчи бир воқеа бўлди, десак ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Ижтимоий адолат тикланди — 3 миллиондан ортиқ омонат эгаларига уларнинг 1992 йилнинг 1 январига қадар қўйган ва умумий миқдори 35 миллиард сўмга тенг бўлган омонатлари индексация қилинди. Шу йилнинг 24 июлига қадар махсус «Индексация» деб аталувчи ҳисоблардан аҳолига 1 миллиард сўм тўланди ва 20 миллион сўм бошқа омонат шаклларига қайтадан расмийлаштирилди.

Ҳурматли дўстлар!

Мен республикамизнинг жорий йилнинг ўтган ярмидаги иқтисодий ва ижтимоий ривожи натижаларига тегишли айрим муҳим омилларни тилга олдим, холос.

Улар ўзларининг миқёси ва қамрови билан, Ўзбекистоннинг ислоҳотлар ва янгиланиш йўлидаги изчил тараққиётига хос барқарор ва мустаҳкам ижобий тенденциялардан-оқимлардан далолат беради. Энг муҳими эса, улар ўтказилаётган ислоҳотлар иқтисоднинг буткул тарзига ва бизнинг ҳаётимизга қурсатаётган ва бугун барчамиз яққол сезиб турган таъсири ва натижалари, деб айтсак хато бўлмайди.

Албатта, биз биламизки, булар барчаси - дастлабки ниҳоллар, дастлабки ютуқлардир. Ҳудди шу сабабли ҳам, 1996 йилнинг биринчи ярмига яқун ясар эканмиз, энг асосий омилларни ва эришилган ютуқларнинг манбаларини аниқлаб олиш бизо учун ғоят муҳимдир.

Биринчидан, бу - танлаб олинган иқтисодий ислоҳотлар йўлининг тўғрилиги натижасидир. Бугун, биз танлаган модель амалда, амалиётда синовдан ўтганидан кейин, Ўзбекистоннинг ислоҳотлар модели тўғрилиги ҳақида баралла гапириш учун барча асосимиз бор. Бугунги кунда ўзбек модели обрули халқаро ташкилотлар томонидан, дунёдаги кўпчилик мамлакатлар томонидан эътироф этилди. Муҳими - ўзбек модели тўғри эканини ҳаётнинг ўзи тасдиқлади.

Бизнинг моделимизнинг қайси муҳим жиҳатлари ва хислатлари хусусида гап кетмоқда?

Дастлаб шуни айтиш керакки, биз ўзимизнинг ислоҳотлар йўлимизни босқичма-босқич - ўз имкониятларимизни аниқ мақсад сари қаратиб, имконият ва мақсадни ўзаро тошу тарози қилиб, барча ресурсларимизни айни босқич учун устивор бўлган вазифаларни бажаришга сафарбар этган ҳолда ҳаётга тадбиқ этмоқдамиз. Бу ҳолат, бир тарафдан, чекланган ресурслардан, уларни ҳуда-беҳуда исроф этмасдан, самарали ва оқилона фойдаланиш имконини беради. Иккинчи тарафдан эса, ўз фаолиятимизнинг, ўз меҳнатимизнинг натижаларини яққол сезиш, ўз қудратимиз ва салоҳиятимизга янада кўпроқ ишониш имконини беради.

Албатта, бизнинг моделимизда кучли ижтимоий сиёсат, унинг аҳамияти ҳақида гапирмасак бўлмайди.

Кучли ижтимоий сиёсатнинг муҳим роли шундаки, у халқимизга ислоҳот шунчаки ислоҳот учун эмас, балки авваламбор халқ манфаатлари учун ўтказилмоқда, деган ишонч бахш этади.

Биз осон йўлни қидирмадик. Шу ўринда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг кўпчилик мамлакатлари энг осон йўллан кетганларини эслатиб ўтиш жоиздир.

Маҳсулот экспортидан тушган барча ресурслар ва ориждан олинган кредитлар, энг аввало, турли импорт молларига, улар билан ички бозорни тўлдиришга сарф этилди ва шу тарика, ўзлари билган ва билмаган ҳолда, мамлакатнинг ўзида товар ишлаб чиқарувчиларни бозордан четга чиқариб қўйдилар. Пировард оқибат шу бўлдики, улар саноат ва қишлоқ хўжалиги, туб маънода эса, буткул миллий иқтисодиёт заифлашган, аксар ҳолларда бутунлай таназзулга, пароканда-ликка учраган ҳолда, жуда катта валюта маблағларини бирпасда еб қўйдилар.

Биз эса, энг оғир йўлни танладик. Ўз маблағларимиз ва бошқалардан олган қарз маблағларининг асосий қисми инвестициялаш учун, ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва ўстириш учун ажратилди. Яъни, истеъмол қилишни эмас, балки инвестицияларни, ўзбекчасига айтадиган бўлсак, сармоя ётқизишни кўпайтирдик. Бугун ўша сармоялар ўз меваларини бермоқда.

Асака шаҳрида қурилган автомобиль заводи ҳам худди шундай мевадир. Бухорода қурилаётган улкан нефтни қайта ишлаш заводи ҳам шу сирага киради.

Кўкдумалоқ нефть конини изга солиш, Қувасой шаҳрида янги турли ойна шишаси тайёрловчи завод, Андижон, Қўқон ва Янгийўлдаги спирт заводлари, Хоразм вилоятида қурилаётган шакар заводи, Қорақалпоғистондаги сода заводи, Чирчиқдаги ҳароратга чидамли металлар заводини, Олмалиқ кон-металлургия заводини реконструкция қилиш, Навоий кон-металлургия заводининг 2-гидрометаллургия заводини ишга туширишни, янги темир йўллар, автомобиль йўллари, ободончилик ишлари — буларнинг барчаси биз танлаган машаққатли йўлда қурилган ва насиб этса, эртанги кунда барча оғиримизни енгил қиладиган бунёдкорлик намуналаридир. Тўқимачилик саноатида, енгил саноатда янгидан қурилган ёки модернизация қилинган ва бугунги кунда маҳсулот ишлаб чиқараётган корхоналарни ҳар бир вилоятда, ҳар бир туманда, ҳар бир аҳоли яшайдиган жойда учратиш мумкин.

Биз ўз ислоҳотларимиз учун мустаҳкам қонунчилик базасини, хорижий сармоядорлар учун кўчли кафолат ва имтиёзлар тизимини яратдик. Биз бевосита кредитларни давлат учун эмас, балки бугун муваффақиятли амалга оширилаётган аниқ ва муайян лойиҳалар учун олдик.

Биз асосий эътиборни қўшма корхоналарни тузишга қаратдик. Аввал бошдан қайсики корхонанинг хорижий шериги бўлмаса, ўша корхонанинг келажаги йўқ, деган масала қўйилди. Бугунги кунда мамлакатимизда хорижий сармоялар иштирокида тузилган 2400 корхона рўйхатдан ўтган.

Иккинчидан, бизнинг ютуқларимиз - одамларимизнинг фидокорона меҳнати натижасидир. Ватандошларимиз ислоҳотлар йўлига ишондилар ва бу йўл рўёбга чиқиши учун ҳаракат қилдилар.

Бугун мен, мана шу юксак минбардан туриб, халқимизга қилган меҳнатлари учун, тоғдай бардоши учун, қийинчиликлар вақтинчалик эканини тушунгани учун, мустақиллигимиз ва тикланиш йилларида қилиб улгурган ишларимизни қўллаб-қувватлагани учун самимий миннатдорлик билдирмоқчиман. Юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталик учун, Ўзбекистоннинг буюк келажаги ва фарзандларимизнинг келажаги ва камолоти учун қилаётган меҳнати учун халқимизга таъзим бажо келтиришга ижозат бергайсиз.

Учинчидан, давлат қурилиши жараёнида, демократик жамиятни шакллантириш жараёнида давлат, жамоат ва давлатга тобе бўлмаган ташкилотларнинг тўлақонли тизими яратилди, замонавий банк ва молия тизимлари барпо этилди, кенг тармоқли бозор инфраструктураси бунёд қилинди. Энг муҳими, бу тузилмалар амалда ишлай бошлади.

Тўртинчидан, одамларимиз янги шароитларда ишлаш тажрибасига эга бўла бошладилар. Кўпчилик раҳбарлар ва оддий ходимларнинг табиати, психологияси ўзгарди. Бугун дадил айтиш мумкинки, республика, вилоят ва ишлаб чиқариш даражасида ислоҳотчилар командаси, эътиқоди бир, маслакдош кишилар командаси шакллана бошлади. Бир йўналишда, ҳамжиҳат бўлиб, умумий мақсад дастурига амал қилган ҳолда ишлайдиган кишилар командаси пайдо бўлди. Бу инсонлар учун давлат манфаатлари, иш манфаатлари, халқ манфаатлари ҳамма нарсадан ҳам устунроқдир.

Мен бу юксак минбардан сизга, барча команда аъзоларига миннатдорчилик билдиришни истардим. Ишончим комилки, бу команда бошлаган ишларимизни охирига етказиши муқаррар.

Ҳурматли дўстлар!

Ватандошлар!

Якунлар ҳақида, эришилган ютуқлар ҳақида гапирар эканмиз, биз ҳаммамиз яхши биламизки, энди бу марралар — ўзимизники, уларни биздан ҳеч ким тортиб ололмайди.

Аммо, бу якунларни муҳокама этар эканмиз, оқсоқпикларга, ўз ечимини кутаётган муаммоларга алоҳида эътиборни қаратиш, айниқса муҳимдир. Биз учун бошқаришнинг барча бўғинлари, шу жумладан, қонун чиқарувчиларимиз ва ижроия тузилмаларининг диққат марказида туриши лозим бўлган биринчи даражали вазифаларни белгилаб олиш фавқулодда аҳамият касб этади.

Албатта, камчилик ва нуқсонлар хусусида, муаммо ва жиддий тўсиқлар хусусида кўп гапириш мумкин. Лекин ислоҳотларнинг бугунги босқичида олга силжишимизнинг асосий гарови бўлмиш вазифаларга диққатни жалб этиш мақсадга мувофиқдир.

Олга силжишимизнинг бош шарти, бу — хусусийлаштиришни кенгайтириш, мулк шаклларини тубдан ўзгартириш ва бозор инфраструктурасини шакллантириш билан боғлиқ ислоҳотларни янада чуқурлаштиришдир. Хусусийлаштириш масаласида расмиятчиликдан, юзаки ёндошувлардан, тўрачиликдан воз кечиш ва уларга бутунлай барҳам беришдир.

Таъбир жоиз бўлса, хусусийлаштириш шунчаки номига эмас, балки мулк ўзининг асл соҳибини, хўжайинини топиши учун амалга оширилиши керак. Мулк ишга билими ва қурби етадиган, ташкилотчилик ва бошқарувнинг замонавий талабларини яхши англайдиган, кишилар манфаати ва бутун жамиятимиз манфаатлари учун янги сармояларни жалб этишга ва ишлаб чиқаришни юксалтиришга, рақобатга бардош бера оладиган маҳсулотларни ишлаб чиқаришга қодир инсонлар қўлига тегиши зарур.

Шу маънода бугунги кунда мулк эгалари ва тадбиркорларни хусусийлаштиришдан кейинги даврда ҳам қўллаб-қувватлаш муҳим аҳамият касб этади.

Уларга нафақат имтиёзли кредитлар ажратиш, балки энг муҳими, уларнинг замонавий ускуналар ва технологияларни олиш ва ўрнатишига доир масалаларни ҳал этиш, уларга хомашё ва материаллар олиш имконини таъминлаш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларини сотишда амалий ёрдам кўрсатиш даркор.

Янги мулк эгалари, тадбиркорлар билан ишлаш, уларнинг савияси ва билимларини ошириш, улардан ҳақиқий бизнесменларни тарбиялаб етиштириш ғоят муҳимдир. Бу масалалар Ҳукуматимизнинг, Давлат мулк қўмитасининг, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг, маҳаллий ҳокимлар ва барча давлат идоралари ҳамда давлатга қарашли бўлмаган идораларнинг диққат марказида турмоғи лозим.

Бозор инфраструктураси ва таркибий-ташкилий ўзгаришлар хусусида сўз юритар эканмиз, уларнинг мазмуни, характери ва шакли бугунги кун талабларига муносиб эмаслигини қайд этиш керак. Бир қарашда барча тузилмалар яратилгандай туюлади, лекин афсуски, уларнинг иш услуби ва иш натижалари амалда ўзгаргани йўқ.

Энг муҳими шуки, бозор тузилмаларини шакллантириш биз учун шунчаки мақсад эмас. Улар шунчаки номига, рўй бераётган ўзгаришларни намойиш этиш, кўз-кўз қилиш учун тузилмайди, балки иқтисодиётга, хўжалик юритувчи субъектларга, ҳам ҳуқуқий ва ҳам жисмоний шахсларга хизмат қилиш учун тузилади.

Янги барпо этилган тузилмаларнинг туб мазмуни, уларнинг даромадлари ва келажаги хўжалик субъектлари фаолиятининг самарадорлигини ошириш билан бевосита боғлиқ бўлиши шарт.

Шуни яхшилаб англаб олиш зарур: бугунги кунда банкларга, молия тизимларига, турли суғурта ва аудиторлик хизматларига, Давлат мулк қўмитаси бўлинмаларига берилган қатор имтиёзлар — уларнинг оёққа туриш даврига мўлжалланган вақтинчалик чоратадбирлар, холос.

Улар шу нарсани тушуниши, англаши ва бугуннинг ўзидаёқ тўлиқ ўз-ўзини қоплашга, ўзларини боқиш учун, мижозлар сонини кўпайтириш эвазига ва иш натижаларига кўра фойда олишни таъминлашга, хуллас, ўз ноғларини ўзлари топиб ейишга тайёр бўлишлари зарур. Бошқача айтадиган бўлсак, оёққа туриш, тикланиш давридан фаол ва аниқ мақсадга қаратилган ишга ўтиш фурсати етди.

Иккинчи жуда муҳим вазифа— халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш. Халқ истеъмоли молларини, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни барпо этишга, ишлаб турган корхоналарни қайта жиҳозлашга, халқимиз учун чиқарилаётган молларнинг сифатини оширишга нимаики хизмат қилса, ўшанга биз туртки беришимиз, кўмак беришимиз зарур. Биз бу йўналишни, бу соҳани ҳуқуқий жиҳатдан ҳам, иқтисодий жиҳатдан ҳам, моддий жиҳатдан ҳам рағбатлантиришимиз, қўллаб-қувватлашимиз лозим.

Бугун республикада ҳар бир жон бошига 2600 сўмлик истеъмол моллари ишлаб чиқарилмоқда. Бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан 4,3 фоиз кўпдир. Аммо, айрим вилоятларда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш даражаси анча паст. Масалан, жон бошига ишлаб чиқарилган мол қиймати Жиззах вилоятида 740 сўмни, Қашқадарё вилоятида 1082 сўмни, Сурхондарё вилоятида 1235 сўмни, Сирдарё вилоятида 1449 сўмни, Навоий вилоятида 1697 сўмни, Қорақалпоғистон Республикасида 1529 сўмни ташкил этади. Шунинг учун ҳам айнан мана шу вилоятларда пулнинг эмиссия даражаси ғоят юқори эканидан ажабланмаса ҳам бўлади. Бу ҳам камлик қилгандай, Қорақалпоғистон Республикасида, Навоий ва Сирдарё вилоятларида аҳоли жон бошига халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилга нисбатан пасайиб кетди.

Хорижий сармоялар иштирокида тузилган қўшма корхоналар халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга етарли ҳисса қўшмаяпти. Уларнинг умумий ҳажмдаги улуши атиги 2,4 фоизни ташкил этади. Хусусий тадбиркорларнинг ҳиссаси бундан ҳам камроқ — бор-йўғи 0,2 фоизни ташкил қилади.

Талабга жавоб берадиган ва харидори кўп бўлган кенг халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш ҳажми пасайиб кетганини оқлаб бўлмайди. Шундай мисоллардан айримларини айтиб ўтмоқчиман: илгари 32 хил макарон ишлаб чиқарилган бўлса, бугунги кунда атиги 5-6 хили қолди. Илгари ишлаб чиқариладиган деярли барча крупа турларидан эса, фақат гуруч, буғдой ёрмаси ва манна талқони қолди. Қандолат маҳсулотлари, гўшт ва сут маҳсулотлари, пишлоқлар, консервалар ва бошқа турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари ассортиментини ишлаб чиқаришда ҳам аҳвол худди шундай. Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

Хўш, айтинглар: бу ҳолни қандай баҳолаш мумкин?

Аҳвол шундай бўлатуриб, фақаттина 1996 йилнинг биринчи ярмида импорт бўйича ўтган йилдагидан 1,5 марта кўпроқ, яъни 600 миллион долларлик озиқ-овқат маҳсулотлари ва 170 миллион долларлик ноозиқ-овқат маҳсулотлари ташқаридан олиб келтирилган. Шу жумладан, 9,4 миллион долларга макарон, 33,8 миллион долларга печенье ва бошқа турдаги қандолатчилик маҳсулотлари четдан келтирилган.

Шу билан бирга, импорт ўрнини босувчи молларни ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни тузишга, мавжуд қувватларни қайтадан мослаб жиҳозлашга, тадбиркорлик фаолиятини рағбатлантиришга, шу ихтисосўйналишдаги кичик, хусусий ва оилавий корхоналарни шакллантиришга етарли даражада аҳамият берилмаяпти.

Улар учун энг яхши имтиёзли шарт-шароит яратиб бериш ҳамда жойларда, ҳар бир аҳоли пунктида эҳтиёж ва талабга қараб, ишлаб чиқаришни рағбатлантириш зарур.

Биз халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг аҳамиятини пухта билиб олишимиз керак.

Халқ истеъмоли моллари - энг аввало ички истеъмол бозорини тўлдириш демакдир.

Халқ истеъмоли моллари - ўсиб бораётган истеъмол талабларини қондириш ва эмиссияни кескин қисқартириш демакдир.

Халқ истеъмоли моллари - пулнинг қадрсизланишини камайтириш, миллий валютамизнинг барқарорлигини таъминлаш демакдир.

Халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш - пировард натижада қўшимча иш жойлари демакдир. Бу ишга аёллар меҳнатини ҳам жалб этишни ҳисобга оладиган бўлсак, у алоҳида аҳамият касб этади.

Охир-оқибатда буларнинг барчаси халқимизнинг турмуш даражасини кўтариш демакдир. Буни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак.

Бугунги кунда масала шундай турибди: биз республикага мол олиб келишимиз керак, бироқ ўзимизда ишлаб чиқариш мумкин бўлмаган ёки ишлаб чиқаришдан кўра олиб келиш иқтисодий жиҳатдан фойдалироқ бўлган молларни олиб келишимиз керак. Биз ўзимизда ишлаб чиқаришимиз мумкин бўлган маҳсулотларнинг республикадан ташқарида ишлаб чиқарилишини рағбатлантиришимиз керак эмас. Мен, албатта, бу ўринда ўзимизда сифатли маҳсулотларни ишлаб чиқаришни назарда тутяпман.

Истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кенгайтиришни рағбатлантириш учун нима қилиш керак?

Биринчидан, истеъмол товарлари ишлаб чиқарувчилар учун амалдаги имтиёзлар тизимини қайта кўриб чиқиш ва бугунги кунда қандай турдаги рағбатлантириш фойда бериши мумкинлигини аниқлаш лозим. Қонунчилик соҳасидаги барча чеклашларни ҳам олиб ташлаш зарур. Керак бўлса, амалдаги қонунчилик ва меъёрий ҳужжатларга тегишли ўзгартишларни тайёрлаш лозим

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Боши 1—2-бетда).

сини топган. Бу уни билиб олиш ва фойдаланиш учун қулайлик туғдиради. Бизнинг вазифамиз бу имтиёзлар тўла амал қилишини таъминлаш, зарур бўлган жойларда эса қўшимча имтиёзларни назарда тутишдан иборат.

Экспортни кенгайтиришга халақит бераётган асосий сабаблар нималардан иборат? Бу энг аввало:

— кўпгина тайёр маҳсулот турларини ишлаб чиқаришнинг алмисоқдан қолган технологияларидир. Улар ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифаражатлиги, кўп материал ва энергия талаб қилиши билан ажралиб туради. Натижада кўпгина маҳсулотлар таннархининг жаҳондаги шундай маҳсулотлар таннархидан анча юқорилиги уларни рақобатга бардошсиз қилиб қўймоқда;

— нархлар эркин бўлган бир шароитда кўпгина маҳсулотлар ишлаб чиқариш монополиясининг сақланиб қолиши корхоналарга истаганча нарх қўйиш имконини бермоқда. Улар бундай шароитда ўз маҳсулотларини ички бозорда сотишдан кўпроқ манфаатдордирлар. Бу борада Молия вазирлиги ҳамда унинг Монополияга қарши кураш қўмитаси анчагина иш қилиши лозим;

— экспорт қилинадиган маҳсулот нархининг қимматлашишига сабаб бўлаётган ҳамда уни иқтисодий жиҳатдан фойдасиз қилиб қўяётган, аксарият қисми тарифлар жуда юқори бўлган Қозоғистон ва Россия орқали олиб келинаётган мавжуд юк ташиш тизими;

— кўпгина корхоналарнинг фаол ташқи иқтисодий сиёсатга эга эмаслиги; бу маркетинг тадқиқотлари ва реклама ишларини жуда заиф равишда ташкил этишда кўзга ташланмоқда;

— экспорт маҳсулотларини кўпайтириш учун яхши имкониятга эга бўлган айрим корхоналарда, зарур айланма маблағлар ва сармоялар йўқлиги;

— экспорт маҳсулотларини сертификациялаш тизимининг йўқлиги. Бу маҳсулотларни дунё нархларида сотишга имкон бермайди.

Бу ва бошқа масалаларни кўриб чиқиш ва ҳал этиш учун бош вазир ўринбосарлари — мажмуа раҳбарларига ўн кунлик муҳлат берилади. Таклифлар Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида умумлаштириб, кўриб чиқилсин.

Тўртинчи муҳим масала — хўжалик субъектларидаги шароитларни бундан буён ҳам эркинлаштириш, уларга катта иқтисодий эркинлик беришдан иборат. Бир томондан, корхоналарнинг мустақиллигини юқори даражада кенгайтириш, уларнинг ўз фаолияти натижаси учун масъуллигини ошириш зарур. Бошқа томондан эса, уларни юқори ташкилотлар, турли текширувчи органларнинг аралашувидан қўриқлаш лозим.

Бир вақтлар текширувчи органлар ва уларнинг текширувларини кескин қисқартириш бўйича чора-тадбирлар кўрилган эди. Бироқ шу пайтга қадар кўпчиликнинг «текшир-текшир» билан шуғулланиш, корхоналарнинг хўжалик ишларига аралашиш, ёрдам ўрнига халақит бериш истагига барҳам берилгани йўқ. Мен яқинда бу ишни ўрганиб чиқишга топшириқ бердим.

Бугунги мавжуд ҳуқуқий-меъёрий база таҳлили шуни кўрсатдики, 29 та давлат органи корхоналарни турли масалалар бўйича текшириш ҳуқуқига эга экан.

3700 корхона ва ташкилот бўйича ўтказилган текширувлар таҳлилидан маълум бўлишича, 1995 йилда ва бу йилнинг биринчи ярмида бу корхона ва ташкилотлар 21 минг марта ёки ўрта ҳисобда олганда, уларнинг ҳар бири турли органлар томонидан 5-6 мартадан текширилган. Солиқ органларидан ташқари энг кўп текширув санитария-эпидемия хизматига (умумий миқдорнинг 17,8 фоизи), банкларга (17,4 фоиз), давлат ёнғин назоратига (11,2 фоиз), маҳаллий ҳокимият органлари ва бошқармаларга (қарийб 7 фоиз) тўғри келади.

Мисол учун «Электркимёсаноат» ишлаб чиқариш бирлашмаси 43 марта, жумладан, Энергия назорати томонидан 9 марта, Техника назорати томонидан 7 марта, молия органлари томонидан 5 марта, Давлат ёнғин назорати, санэпидстанция, табиатни муҳофаза қилиш органлари томонидан 4 мартадан, Прокуратура ва Банк томонидан 3 мартадан, шаҳар ҳарбий комиссариати ва солиқ органлари томонидан 2 мартадан текширилган. Текширувлар 300 кундан ортиқ давом этган.

Чирчиқ трансформатор заводи 56 марта, жумладан, Узэнергоназорати томонидан 11 марта, Техникназорат томонидан 9 марта, табиатни муҳофаза қилиш органлари томонидан 8 марта, молия органлари томонидан 6 марта, давлат ёнғин назорати ва санэпидстанция томонидан 5 мартадан, прокуратура ва банк органлари томонидан 3 мартадан, солиқ органлари, адлия органлари ва ҳатто иситиш тармоқлари назорати томонидан 2 мартадан текширилган. Каттақўрғон ёғ-мой комбинати турли органлар томонидан 50 марта, «Нарзия» (Самарқанд вилояти) савдо-ишлаб чиқариш фирмаси 30 марта текширилган.

Кўпгина корхоналарда ҳам аҳвол шундай. Бундай шароитда қандай қилиб унумли ишлаш мумкин? Бу вақтни бой бериш, тўғридан-тўғри йўқотишларгина эмас, текширилаётган жамоаларни ёмон аҳволга ҳам солиб қўяди, номақбул руҳий муҳит юзага келишига сабаб бўлади. Охир-оқибатда у интизомни мустаҳкамлашга эмас, аксинча, меҳнат унумдорлиги пасайишига олиб келади, жамоаларнинг қонунчиликка бўлган ишончига раҳна солади ва, энг муҳими, бу текширувлар ўзини обрусизлантиради.

Бу борада қатъий тартиб ўрнатиш, текширувлар даражаси ва сонини ҳамда назорат органларининг ваколатларини чеклаш зарур. Мансабдор шахслар ва давлат органларининг корхоналарнинг ички ишларига асоссиз аралашувини таъқиқлаб қўйиш керак. Аудиторлик хизматларининг ўрни ва масъулиятини ошириш, махсус солиқ судларини барпо этиш масаласини кўриб чиқиш лозим.

Ҳукуматимиз (У.Султонов) икки ҳафталик муддат ичида бу ишда тартиб ўрнатиш ва бошқариш вазифаси юкланган махсус Мувофиқлаштирувчи Кенгашни ташкил этиш ҳақида таклиф киритсин. Кенгашга бу бюрократик офатга, текширувларни таъмагирлик ва зўравонлик қилишга айлантириш ҳаракатларига чек қўйиш ваколатини бериш керак.

Бугунги ғоят муҳим вазифа - корхоналар, тадбиркорлик тузилмаларини мансабдорлик-тўрачиликнинг турли шаклларидан муҳофаза қилиш учун маъмурий-бошқарув ишида ишлайдиганлар сснини қисқартиришдан иборат. Юксак малакали ва билимдон мутахассислардан иборат бутунлай янги бошқарув аппаратини барпо этиш, бу мутахассислар учун кучли рағбат ва кафолат тизимини яратиш ҳақида ўйлашимиз зарур.

Аллақачон давлат хизмати ҳақида махсус қонун қабул қилиш зарурати ҳам пайдо бўлган.

Ислоҳотларни янада чуқурлаштиришнинг принципиал вазифаси — қимматли қоғозлар бозорини, энг аввало, иккиламчи бозорни янада фаолроқ ривожлантириш зарур. Қимматли қоғозлар бозорини барпо этиш ва акционерлар ҳуқуқини ҳимоя қилиш бўйича ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган, қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш бўйича Марказ ташкил этилган, бироқ ҳанузгача сезиларли натижа кўзга ташлангани йўқ. Ҳа, биз бу узоқ давом этадиган жараён эканини, унга яхши тайёргарлик кўриш, биринчи навбатда раҳбарларнинг ҳам, барча фуқароларнинг ҳам тафаккурини ўзгартириш лозимлигини тушунамиз. Бироқ биз ҳозирнинг ўзидаёқ аҳолининг кенг қатламларида қимматли қоғозларга эгалик қилиш, улардан фойдаланиш, фонд бозорларида уларни ишлатиш одатлари ва механизмларини эгаллашга майл уйғотишимиз зарур. Яна бир бор таъкидлаб айтаманки, қимматли қоғозлар иккиламчи бозорини ташкил этиш энг муҳим масалалардан биридир. Биз уни ривожлантириш учун ташкилий, меъёрий ва институционал шарт-шароитлар яратишимиз зарур.

Навбатдаги муҳим вазифа - солиқларни такомиллаштириш масаласидир. Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси 1997 йилги бюджет лойиҳаси билан яхшилаб танишиб, солиқ олинадиган базани батафсил аниқлаб, уни кенгайтириш имкониятлари бўйича муайян таҳлил ўтказиши, солиқ тизимини такомиллаштириш бўйича умумий ёндашувларда аниқ йўлни топиб олиши лозим.

Биз солиқларнинг янги турларини жорий этиш ниятида эмасмиз. Солиқ тизими қўйидагилардан келиб чиққан ҳолда такомиллаштирилиши даркор:

—солиқларнинг рағбатлантирувчи вазифасини кучайтиришга эришиш мақсадида фойдадан олинадиган солиқнинг ҳар қайси соҳа, ҳар қайси тармоқнинг алоҳида хусусиятларига қараб белгилаш;

— билвосита солиқлар, энг аввало, ресурс тўловларининг аҳамиятини ошириш;

— акциз базасини кенгайтириш;

— солиқ тўловлари турларини камайтириш ва уларни яхлит ҳолга келтириш.

Азиз дўстлар!

Сўзимнинг охирида барча тилга олинган нарсаларга якун ясар эканман, эътиборингизни учинчи чоракда ва йилнинг охиригача олдимизда турган вазифаларга қаратмоқчиман.

Биринчи навбатда кузги-қишки мавсумга пухта ҳозирлик кўриш ҳақида сўз кетмоқда. Энергетика тизимининг, электростанцияларнинг, буғ қозонхоналарининг, газ тармоқларининг техник ҳолатига алоҳида эътибор бериш талаб этилади. Таъмирлаш-тиклаш ишларини ўз вақтида амалга ошириш зарур. Ушбу мақсадларга эришишда мазкур йўналишда ишлаётган корхоналарнинг барча имкониятлари ва ресурслари ишга солиниши керак.

Бу борада яна бир кечиктириб бўлмайдиган масалага ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Молия вазирлиги ўзаро тўловлар муаммосини ҳал этиши, корхоналарни, биринчи навбатда ёқилғи-энергетика мажмуини айланма маблағлар билан таъминлаши зарур, чунки бу соҳадаги ўзаро тўловлар муаммоси республиканинг умумий молия тизимида бошқа кўплаб муаммоларни келтириб чиқармоқда.

Ҳисоб-китобларнинг, умуман, ўзини оқлаган вексель тизими бюджет тушумларининг камайиб кетиши ва республикада тўлов интизоми пасайиб кетишига олиб келмаслиги учун зарур чораларни кўриш муҳим аҳамиятга эга.

Қадрли дўстлар!

Барчамиз бир нарсани яхши тушунамиз ва уни қайта-қайта таъкидлаб ўтиришнинг ҳожати ҳам бўлмаса керак. Мен навбатдаги мавсум, қолаверса, жорий йил якунлари ғўзани ўстириш, йиғим-теримга тайёргарлик кўриш ва йиғим техникасини мавсумга тахт қилиб қўйишга бевосита боғлиқ эканини назарда тутяпман. Умид қиламанки, бу ерда ўтирган ҳокимлар, вазирликлар ва муассасалар раҳбарлари ўзининг бу борадаги масъулиятини яхши тушунади.

Сўзимни тугатар эканман, барчангизга, энг аввало, раҳбарларга Узбекистон мустақиллигининг беш йиллик юбилейига бир ойдан ошиқроқ вақт қолганини эслатиб қўймоқчиман. Яна икки ойдан сўнг буюк бобокалонимиз соҳибқирон Амир Темур ҳазратлари таваллудининг 660 йиллигини нишонлаймиз.

Ишончим комилки, халқимиз ва давлатимиз ҳаётидаги бу тарихий саналар, Узбекистонда яшаётган ҳеч бир кишини бефарқ қолдирмайди.

Барчангизга эл-юртимиз фаровонлиги учун, обод бўлишига қилаётган меҳнатингиз учун миннатдорчилик билдириб, ишларингизга равнақ ва омад тилайман.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-бетда).

миқдорида белгилансин.

2. 1996 йилнинг 1 сентябридан бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги пенсиялар, олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчилари стипендияларининг миқдорлари ўрта ҳисобда 1,25 баравар оширилсин.

3. 1996 йил 1 сентябрдан қуйидагилар белгилаб қўйилсин:

— болалигидан ногиронлар учун нафақалар миқдори ойига 1125 сўм;

— зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ва меҳнатга қобилиятсиз фуқаролар учун нафақалар миқдори ойига 680 сўм.

4. Иш ҳақига устама ва қўшимча ҳақларнинг барча турлари, шунингдек, боласи икки ёшга тўлгунга қадар уни парвариш қилувчи оналарга, болали оилаларга нафақалар ҳамда энг оз иш ҳақига нисбатан белгиланган бошқа тўловлар ушбу фармонда кўрсатилган энг оз иш ҳақи миқдори асосида 1996 йил 1 сентябрдан бошлаб амалга оширилади.

5. Узбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 23 июлдаги 262-сон қарори билан ягона тариф сеткасининг янги тариф коэффициентлари жорий этилиши маълумот учун қабул қилинсин.

6. Узбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, бюджетдан пул билан таъминланадиган вазирликлар, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, ташкилотлар ва муассасалар мазкур фармон қоидаларига асосланиб ҳамда 1996 йил 1 сентябрдан жорий этиладиган янги тариф коэффициентларини ҳисобга олган ҳолда пенсиялар, нафақалар, стипендияларнинг ҳамда бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимлари мансаб маошларининг миқдорлари ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқилишини таъминласинлар.

7. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақини ҳамда боласи икки ёшга тўлгунга қадар уни парвариш қиладиган ишловчи оналарга нафақаларни ошириш билан боғлиқ ҳужжатларнинг 80 фоизи республика давлат бюджети ҳисобидан ва 20 фоизи бюджет муассасалари ва ташкилотларининг сметалар бўйича умумий харажатларини камайтириш, жумладан, ишловчилар сонини қисқартириш ҳисобидан;

— олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендияларини, 16 ёшгача болалари бўлган оналарнинг нафақаларини, боласи икки ёшга тўлгунга қадар уни парвариш қилувчи ишламайдиган оналарнинг нафақаларини, кам таъминланган оилаларга моддий ёрдамни ошириш билан боғлиқ харажатлар тўлиқ республика давлат бюджети ҳисобидан;

— болалигидан ногиронлар учун, шунингдек, зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ва меҳнатга қобилиятсиз фуқаролар учун барча турдаги пенсиялар ва нафақаларни ошириш билан боғлиқ харажатлар ижтимоий суғурта фонди ҳисобидан қоплансин.

8. Хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотлар:

— энг оз иш ҳақини мазкур фармонда белгиланган миқдорда оширишини таъминласинлар;

— ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва меҳнат харажатларини пасайтириш ҳисобидан иш ҳақини кўпайтирсинлар.

9. Узбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 18 мартдаги 1408-сон Фармони (8-банди бундан мустасно) ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

10. Узбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ушбу Фармоннинг бажарилишини назорат қилишни таъминласин.

Узбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1996 йил 24 июль.

ЖУРНАЛГА «5» БАҲО

Янгилик

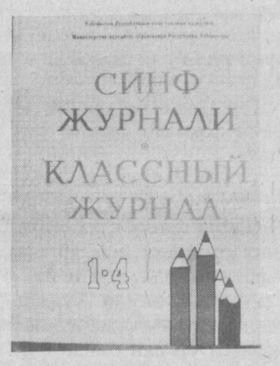

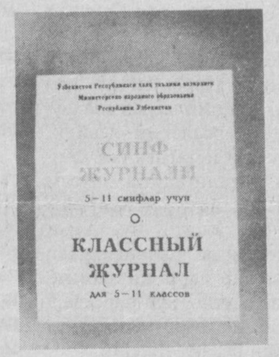

Республика ХТВ «Таълим-таъминот» бошқармаси буюртмасига биноан «Шарқ» нашриёт-матбаа концернида янги синф журнали босмадан чиқди. Мухбиримизга ушбу синф журнали сифати, олдинги йиллардаги журналлардан фарқли томонлари, муаллимларга қулайлиги ҳақида ХТВ умумий ўрта таълим бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари Шукур ПЎЛАТОВ қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Аввало, янги синф журналининг сифатлилигини алоҳида қайд этмоқ керак. Муқоваси жуда мустаҳкам ишланган, шу билан бирга чиройли, бежирим. Миллий тус янада кўрк бағишлаган. Илгариги журналларнинг муқоваси, ёзиладиган варақлари сифатсиз эди.

Янги нашрдан чиққан журналнинг ички саҳифаларига юқори навли қоғоз ишлатилган. Олдинги нашрлардаги камчиликлар хулосаланиб, мазмунан тўлдирилган. Мактаб компоненти (ихтиёри)даги фанлар учун ҳам алоҳида бетлар ажратиб кўрсатилган.

Мазкур журналдан янги турдаги мактаб (лицей, гимназия)лар ҳам фойдаланади. Шу боис махсус йўналишдаги фанлар эътиборга олиниб, варақлар сони ортиқча қўйилган.

1-4-синфлар журнали илк саҳифасида бошланғич мактаб журналини юргизиш бўйича (қоида 11 бўлим ва банддан иборат) қатор тушунтиришлар берилган. Таянч ва ўрта мактабларнинг (5-11) синф журналини юритиш ҳақидаги кўрсатмада эса иш юритиш тартиб ва қоидаларидан ташқари синф раҳбарининг бурчи, масъулияти хусусида сўз борди...

Синф журнали чиқди. Уни жойларга ўз вақтида сифатли етказиш эса галдаги вазифа. Бу ишнинг бошида турган Халқ таълими вазирлиги моддий-техника таъминоти бош бошқармаси бошлиғи Баҳодир ҲАМИДОВдан бу борадаги аҳвол тўғрисида сўрадик:

— Ҳозирда ўрта умумтаълим мактаблари меъёрий ҳужжатларини, узоқ йил сақланадиган турли иш юритиш журналларини жаҳон стандартлари даражасида тайёрлаш устида иш олиб борилаяпти. Шу жумладан, синф журнали ҳам юксак сифат билан тайёрланди. Иш юзасидан барча собиқ Иттифоқ таркибидаги давлатларда амалда қўлланилаётган синф журналларини кўздан кечиришга тўғри келди. Шунинг учун бемалол улар орасида хушбичимлиги, чидамлилиги бўйича янги синф журналимизга бас келадигани йўқ, дейишимиз мумкин.

Энди унинг тарқатилишига келсак, шу кунгача 140 минг донаси вилоятларга тарқатилди. «Шарқ» нашриёт-манбаа концерни буюртмамизга биноан яна 120 минг дона тайёрлаб бериши керак. Яқин кунларда қолгани ҳам олинади. Ўйлайманки, республикамиз умумтаълим мактабларида янги ўқув йили янги журнал билан бошланади.

Қ. МАТҚУРБОНОВ суҳбатлашди.

Сиз суратда кўриб турган «Шарқ» нашриёт-манбаа концерни ходимлари журнални бежирим ва сифатли қилиб чиқаришга ўз ҳиссаларини қўшишди.

ТЕСТГА ҚАНДАЙ ТАЙЁРЛАНЯПСИЗ

ЁХУД СИРҒАЛИДАГИ ТАЖРИБА

(Боши 1-бетда).

— Туманимизда 1995-96 ўқув йили давомида педагогика олий ўқув юртлари битирувчиларининг юздан ортиғи мактабларимизда ўқитувчи сифатида ишлашди. Бу, албатта, ўқитувчилар етишмаслигининг сабабидир. Биз келажакда вазиятни яхшилаш мақсадида ўқув йили давомида туман мактабларида ўқитувчилик касбини тарғибот қилиб келдик, натижада, 800 нафар битирувчиларнинг 100 дан ортиғи муаллимлик касбини танлади ҳамда Тошкент давлат педагогика институтига ҳужжат топширди. Абитуриентларимизнинг тест синовларидан муваффақиятли ўтишлари учун туманимиздаги 2-ўрта мактабда консультатив пункт ташкил этдик ҳамда унга малакали ўқитувчиларни жалб этдик. Уларнинг аксарияти олий тоифали мутахассислар. З.Раҳматова, Т.Ерохина, Б.Эшмаматов, М.Мамажонова ва бошқалар шулар жумласидандир. Тажрибали педагогларимиз 5-июлдан бери абитуриентлар билан биргаликда «Ахборотнома»ларни билан машғулот ўтказиб келмоқдалар. Биз давлат тест маркази чоп этган «Ахборотнома»ларни сотиб олдик ҳамда уларни ўқитувчиларимизга, ўқувчилар фойдаланиши учун эса мактаб кутубхоналарига тарқатдик. Туман халқ таълими бўлими жамоаси бу ишга катта ғайрат билан киришди, ўйлаймизки, бунинг натижаси яхши бўлади ва абитуриентларимиз тўрт-беш йилдан сўнг мактабларимизга ўқитувчилар бўлиб қайтиб келадилар.

— Биз — ўқитувчилар бу ишни бошидаёқ жуда яхши қабул қилганмиз, бунинг натижаси жуда фойдали бўлади, — дейди ана шу машғулотларда таълим бераётган ўқитувчи. М.Мамажонова, — Ўқувчилар аввалига бунга бошқачароқ қарашди, лекин тезда уларнинг сони ортиб кетди ва бошқа ўқув юртларига ариза топширган абитуриентлар ҳам машғулотларга кела бошлашди. Уларда ўқишга иштиёқ катта. Бу ерда махсус хоналар — компьютер хонаси, ТСО ва бошқа синфхоналар, етарли қулайликлар яратилган. Бу — албатта, ота-оналар учун ҳам иқтисодий томондан жуда қулай.

Кўрдингизми, ўз вақтида ташкил этилган ҳар бир тадбиркорлик, ташкилотчилик, албатта, ўз самарасини беради. Бунинг учун, қунт ва сабр бўлса бас, ёшларда эса илмга чақириқ ҳеч қачон изсиз кетмайди.

Ойбек ҲАКИМОВ,
«Маърифат»нинг махсус мухбири.

САБАБ ЭМАС, НАТИЖА КЕРАК

(Боши 1-бетда).

кин. Тўғри, бугун бир оз иқтисодий тақчиллик даври, лекин ҳамма нарсани тақчилликка йўйиб қўйиш инсофдан эмас.

Хуллас, юқоридаги гапларимизга яна қайтсак. Таъкидлаб ўтганимиздек, чет тилини чала-чулпа биладиган ёки умуман билмайдиган абитуриент эртага тест синовидан қандай ўтади?

— Мен, Зарипова Нигора, Шаҳрисабздан келганман. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтига ҳужжат топширдим. Тўғрисини айтсам, бизга ўрта мактабда инглиз тили ўтиларди. Лекин нима учундир ҳеч кимда бу фанга иштиёқ сезилмасди. Шунинг учун бўлса керак, мен ҳам бу фанни яхши билмайман. Эртага бўладиган тест синовидан эса «таваккал» методидан фойдаланишга мажбурман.

Қизиқ, абитуриентларнинг кўпчилиги тўтидек Нигоранинг гапларини қайтаришади. Демак, бундан маълум бўладики, бугун кўпгина ўрта мактабларда чет тили фанига бўлган «иштаҳа» яхши эмас.

Назаримда, бу хил бепарволикларга йўл қўйиб бўлмайди. Ахир бугун мустақил демократик давлат қуриш учун ҳаракат қилар эканмиз, унинг доғини тил билмасдан жаҳон саҳнасига олиб чиқиш мумкинми?!

Мухтасар гап. Ҳурматли Президентимиз таъкидлаганидек, «Узбекистон — келажаги буюк давлат». Буюклик эса — буюк ишлар маҳсули. Демак, эртанги кун биздан буюк ишлар кутаяпти. Эртанги кунга сабаб эмас, натижалар керак. Бу хил масъулиятни ҳар ким, ҳар куни, ҳар дақиқа дилдан ҳис этиб турмоғи, бугунги нафас олаётган даврнинг рад этиб бўлмас талабидир.

Алишер НАЗАР,
«Маърифат» нинг махсус мухбири.

Иқтисод сабоқлари

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ

Республикамиз Президенти И. А. Каримов айтганидек, иқтисодиёт сиёсатдан устун турмоғи, унинг ички мазмунини такшил қилмоғи лозим. Иқтисодиётни сиёсатдан устунлигини таъминлашда республикамизнинг мустақил давлат бюджети, пул бирлиги, банк ва суғурта тизимларини мустақил бўлиши алоҳида аҳамиятга эгадир. 1992 йилга қадар республикамиз ўзининг мустақил давлатига балки мустақил давлат бюджетига ҳам эга эмас эди. Республиканинг собиқ «бюджети» СССР давлат бюджетининг таркибида бешинчи ўринда эди. Иттифоқ бюджети республикамиз миллий даромади ва унинг молиявий ресурсларининг анчагина қисмини марказлаштириш баҳонаси билан бошқа республикалар ҳудудига ўтказиб, уларнинг манфаатларини кўзлаб сарфлашда воситачилик қиларди. Мутахассисларнинг берган маълумотларига қараганда 1992 йилга қадар ўтган 40 йил давомида республикамизнинг миллий даромади ҳисобидан 200-220 миллиард сўмлик бойлик Иттифоқ манфаатлари учун хизмат қилган. Ҳар йили республика ўрта ҳисоб билан 5,5 миллиард сўм даромадини Иттифоқ ихтиёрига ўтказишга мажбур бўлган. Бунинг учун оборот солиғи ва бошқа усуллардан фойдаланилган. Бу даромаднинг манбаи жиҳатидан қараганда пахтадан Иттифоқ ихтиёрига ўтказилган даромад 3-3,5 миллиард сўмни, олтиндан 2,2 миллиард сўмни, пилладан 280 миллион сўмни ташкил қилган. Бундан ташқари қорақўл, газ ва бошқа бойликлар даромадларидан ҳам ўтказилган. «Шуни ҳам айтиш лозимки, — деган эди И. А. Каримов, - собиқ СССРнинг ўрта машинасозлик вазирлиги республикамиз заминидан қанча олтин ва бошқа қимматбаҳо ҳамда стратегик металларни сўриб олганини ҳамда улар қаерга ишлатилгани, бундан қандай фойда олинганини Узбекистонда деярли ҳеч ким, шу жумладан, раҳбарлар ҳам билмас эди» («Маърифат» газетаси, 17 апрель).

Номига «бюджет» деб тасдиқланадиган «демократик» бюджетда бу даромадлар ўз ифодасини топмас эди. Аксинча республиканинг молиявий аҳволи «бўяб» кўрсатиларди. «Узбекистон бунинг эвазига нималарга эга эди?» — деган саволга жавоб бериб И. Каримов:

— Биз 30-40 фоиз дотация асосидаги давлат бюджетига ҳамда собиқ Иттифоқдаги энг паст турмуш даражасига эга эдик. Ҳар қаламда бизни боқимандаликда айблашар, сизлар Москва бўйнига осилган тошсизлар, деб таъна қилишар эди! (Маърифат» газетаси, 17 апрель).

Аслида биз Москва бўйнидаги тош эмас, балки Москва бизнинг бўйнимиздаги осилиб келган тош эди. Россия империяси мустамлакачилик сиёсатини давом эттириб, республикамиз заҳматкашларининг пешона тери билан яратган бойликларини собиқ СССРнинг Иттифоқ бюджети орқали ўзлаштирарди.

Республикамиз мустақилликка эришгандан кейин бу бойликларга ўзимиз эгалик қила бошладик. Миллий даромад Узбекистоннинг ҳақиқий миллий даромадига айланди, унга мамлакатимиз халқлари эгалик қила бошладилар.

Миллий даромад жамият миқёсидаги барча даромадлар йиғиндисидир, у табиатан янгидан ҳосил этилган маҳсулот, лекин унинг пул шаклида ифодаланишидир. Миллий даромадни ҳисоблаш учун жами ижтимоий маҳсулотдан ўтган йили яратилган, лекин бу йил ундан фойдаланилган ҳом ашё, уруғлик, ёнилғи ва бошқа моддий харажатлар чиқариб ташланади.

Миллий даромад дастлаб бирламчи бўлиб, ўзи яратилган ишлаб чиқариш соҳаларида тақсимланади. Унинг ҳисобидан иш ҳақи, фойда, ижтимоий суғурта ажратмалари шаклланади. Лекин бу фондларни ташкил қилиш корхона учун муҳим аҳамиятга эга бўлса ҳам, биз бундай эҳтиёжлар билан бирга ижтимоий эҳтиёжларимизнинг мавжуд эканлигини унутмаслигимиз керак. Бунинг учун бирламчи тақсимланган даромадни қайта тақсимлаш талаб қилинади.

Миллий даромадни қайта тақсимлашда давлат бюджети муҳим роль ўйнайди. Унда жамиятнинг ижтимоий эҳтиёжлари, улар учун ажратмалар ҳам алоҳида ўрин тутади.

Жамиятнинг ижтимоий эҳтиёжлари ҳақида гапирганимизда, биринчи навбатда, бирлашиб қондириладиган эҳтиёжлар кўз олдимизда намоён бўлади. Ва уларга маблағ ажратиш учун пул маблағлари фондларини ташкил қилиш лозимлигини тажриба кўрсатади. Жамият истиқбол сари интилиши учун доимо фан ва техникани ривожлантириб бориши, ишлаб чиқаришни кенгайтириши керак. Ишлаб чиқаришни эришилган даражасида сақлаш ва кенгайтириш учун кадрлар зарур. Кадрларни ихтисосли бўлишлари учун уларни етарли билим дурдоналаридан бахраманд қилиш, соғлом бўлишлари учун тиббиёт муассасалари ва жисмоний тарбия ҳамда спорт тадбирларини кенгайтириб бориш керак. Шу билан бирга меҳнатга яроқсиз, ногирон, кўп болали оилаларни таъминлаш учун ҳам алоҳида фондлар ташкил қилиш талаб қилинади. Ватанни мудофаа қилишга, мамлакат ичкарисида қонунбузарликка йўл қўймаслик учун ҳуқуқни ҳар томонлама ҳимоя қилишга алоҳида аҳамият бериш лозим, албатта. Қисқа қилиб айтганда, ана шу ижтимоий эҳтиёжлар алоҳида-алоҳида фондларни ташкил қилиб, уларни бюджет таркибида шакллантириб, бюджет фондига айлантиришни тақозо қилади. Бу тадбирлар эса миллий даромадни қайта тақсимлаш асосида амалга оширилади.

Қайта тақсимлаш жараёнида, биринчидан, корхона ва ташкилотлар, фуқаролардан олинадиган солиқ ва йиғимлар ҳисобидан марказлаштирилган бюджет фонди ташкил қилинади, иккинчидан, бу фонд бюджет параметрида кўзда тутилган ижтимоий эҳтиёжларга тақсимлаб берилади. Демак, бюджет давлатнинг иқтисодий, ижтимоий, маданий ҳаётини ва мудофаасини бошқариш соҳасидаги тадбирларни амалга ошириш учун марказлаштирилган пул маблағлари фондини ташкил қилиш ва ундан фойдаланишдаги давлат ва юридик, жисмоний шахслар ўртасида вужудга келган ва келадиган муносабатларнинг йиғма дастасидир.

Бюджет асосан бир йилга — квартал (чорак)ларга ажратиб тузилади. Тузилган бюджет рақамлари биринчи январдан бошлаб ҳаракатга тушади, йил давомида бюджет ижро қилинади. Айрим ҳолларда бюджет бажарилмай қолиши ёки ошириб бажарилиши мумкин. Унинг бажарилиши халқ хўжалигидаги ҳар бир корхона, ташкилот-тадбиркор, ҳар бир фуқаронинг ташаббуси билан чамбарчас боғлиқдир.

Бюджет ва бюджет тизими тушунчалари бир хил тушунчалар эмас. Улар ўзаро фарқланади. Бюджет тизими иқтисодий муносабатлар ва юридик нормаларга асосланган мамлакатдаги мавжуд барча бюджетларнинг жамулжами, яъни тўплами — йиғиндисидир.

Ҳар бир давлат бюджет тизими унинг давлат тузуми асосида шаклланади. 1992 йилга қадар Узбекистон мустақил бюджет тизимига эга эмас эди. Бунга сабаб, собиқ СССР бюджет тизими эди. У Иттифоқ, иттифоқчи республикалар, маҳаллий бюджетлардан ташкил топган эди.

Эндиликда Узбекистон ўз мустақил бюджет тизимига эга. Мамлакатимиз бюджет тизими 2 бўғиндан — республика бюджети ва маҳаллий бюджетлардан ташкил топади. Маҳаллий бюджетлар ўз навбатида автоном, шаҳар, туман, қишлоқ ва посёлка кенгаши бюджетларини ўз ичига олади. Республикамизда ҳаммаси бўлиб 1650 га яқин бюджет манбалари бор. Булар орасида қишлоқ кенгашининг бюджетлари энг кўп сонни ташкил қилади. Улар 1250 тадан ортади. Тошкент шаҳрида шаҳар бюджети билан бирга барча 12 туманнинг ўз бюджети бордир.

Республика бюджетидан мамлакат аҳамиятидаги тадбирларга маблағ сарфланади. Масалан, яқинда қуриб ишга туширилган Асака УзДЭУ автомобиль заводи, Тошкент метроси қурилиши, республика аҳамиятидаги олий ва ўрта ўқув юртлари, Навоий кутубхонаси, Узбекистон Фанлар академияси ва бошқалар марказлаштирилган ҳолдаги бюджетдан таъминланадилар. Шунингдек, Республика бюджети орқали мудофаа, ҳуқуқни ҳимоя қилиш ташкилотларининг , ташқи дипломатик ва иқтисодий алоқаларни ўрнатувчи вазирликларнинг харажатлари республика Олий Мажлиси, Вазирлар Маҳкамаси ва бошқа бошқарув идораларининг харажатлари таъминланади. Республика давлат бюджети унинг таркибига республика ва маҳаллий бюджетларнинг харажатлари бирлаштирилган ҳолда тасдиқланади.

1996 йил Узбекистон давлат бюджетининг харажатлар бўйича 155,6 миллиард сўм миқдорида тасдиқланган, шу ҳисобдан айрим харажатлар фоизи қуйидагича:

1/ Ижтимоий-маданий тадбирлар учун — 36,4 фоиз.

2/ Аҳолининг ижтимоий ҳимоя харажатлари — 13,4 фоиз.

3/ Халқ хўжалиги ва марказлаштирилган инвестиция харажатлари — 28,5 фоиз.

4/ Мудофаа ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш ташкилотлари харажатлари - 13,2 фоиз.

5/ Бошқарув харажатлари — 2,1 фоиз.

6/ Бошқа харажатлар — 6,4 фоиз.

Ижтимоий-маданий тадбирларга ажратилган умумий 57,6 миллиард сўмдан 38 миллиард сўмини маориф харажатлари ташкил қилади. Ижтимоий ҳимоя харажатларининг (20,8 млд. сўм) деярлик ҳаммаси кўп болали оилаларга, кам таъминлан

АНЖУМАНГА МАРҲАМАТ

Қадим-қадим замондан Туронзамин деб аталган бу поёнсиз кенгликларда қозоғу ўзбек, қирғизу туркман — барчамизнинг ота-боболаримиз от суриб ўтганлар. Ям-яшил, серҳосил далаларда чорва боққанлар, деҳқончилик қилганлар. Не-не босқинларни, қирғинларни кўрган бу тупроқни боболаримиз ёнма-ён туриб ҳимоя этишган. Бинобарин, бизнинг тарихимиз ҳам, тақдиримиз ҳам бирлашиб кетган.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва республика Таълим маркази 30 июль куни «Туркистон — умумий уйимиз» халқаро симпозиумини ўтказади. Унда таниқли олимлар, шоиру ёзувчилар иштирок этиши кўзда тутилган.

Барча юртсеварларни 30 июль соат 10 да РТМ мажлислар залига таклиф этамиз. Анжуманга марҳамат!

БАРИ БОЛАЛАР УЧУН

Олтин ёз — ўтмоқда соз!

Ўқувчиларнинг ёзги таътил кунларини мароқли, сермазмун ўтказиш бу йил ўтган йилларга қараганда анча самаралироқ ташкил қилинди. Айниқса, ўқувчи-ёшлар оромгоҳларига эътибор кучайди.

Вилоят ҳокими ва касаба уюшмалари кенгашининг 1996 йил 1 февралида қабул қилинган қўшма қарорига асосан вилоятда 75 та оромгоҳ фаолият кўрсатиб, уларга 25705 нафар ўқувчи-ёшлар жалб қилиниши кўзда тутилган эди. Бу рақамлар вилоят халқ таълими бошқармаси, маҳаллий ҳокимиятлар ва касаба уюшмаларининг ҳаракатлари натижасида анча ўсди. Оромгоҳлар сони 93 тага, дам олувчилар сони 29000 нафарга етди. Утган йилги мавсумда Ўзбекистон — Туркия ҳамкорлигида «Хоразм-Турк» лицейида иқтидорли болалар оромгоҳи тажриба сифатида очилган эди. Натижа самарали бўлгач, оромгоҳлар сони бу йил 13 тага кенгайди ва таътил кунларини ўтказишга 1500 га яқин иқтидорли болалар жалб этилди. Ўқувчиларга энг сара ўқитувчилар бириктирилди.

Шунингдек, бу йилги мавсумда вилоят ички ишлар бошқармаси билан ҳамкорликда тарбияси оғир болалар оромгоҳи ҳам ташкил қилинди ва унга 100 нафар болалар ва ўсмирлар жалб қилинди. Ёз буйи фаолият кўрсатадиган бу оромгоҳни таъмирлаш ва жиҳозлаш ишларига Урганч пахта тозалаш заводи вакиллари бош-қош бўлишди. Завод раҳбарияти оромгоҳ фаолиятини мунтазам назоратга олган.

Болаларни ҳар томонлама соғломлаштириш мақсадида Тошкент ва Самарқанд вилояти оромгоҳларига бу йил Хоразмдан 1500 нафар бола жўнатилди.

Вилоятимиздаги Боғот, Янгиариқ, Қўшкўпир, Хива, Ҳазорасп туманларидаги оромгоҳлардаги ишлар намунали йўлга қўйилганлигини ҳам таъкидлаб ўтмоқ жоиз. Давр руҳига ҳамоҳанг оромгоҳлардаги ички мазмун ҳам ўзгармоқда. Уларнинг ҳар бирида иқтидорли болалар гуруҳлари, турли тўгараклар ташкил қилинган. Асосий мақсад эса болаларнинг намунали дам олишларига қаратилгандир.

Баҳодир ТИЛЛАЕВ,
Хоразм вилояти халқ таълими бошқармасининг етакчи мутахассиси.

Хулласи...

ҲОРДИҚНИ ҚИШДА ЧИҚАРИШАДИ

Ўзбекнинг деҳқонлари деб ўйлаётган бўлсангиз, адашдингиз. Чунки, қишдаги ҳордиқ ҳам улар учун насия. Юқоридаги қарорга қримликлар келишибди. Ушбу юрт катталарининг буйруғи билан мактаб ўқувчилари ёзда эмас, қишда дам оладиган бўлишди. Ўқиш икки чоракда — августдан декабргача ва март ойидан июнь ойигача давом этади. Ёқилғи танқислиги мазкур қарорни қабул қилишга мажбур этди.

КЕЧКИ САЙРНИНГ ФОЙДАСИ КАТТА

Ирландиялик Питер Галлагер Атлантика океани соҳиллари бўйлаб сайр қилаётганида қумлар орасидан сўрғичланган шишани топиб олди. Маълум бўлишича, шиша бундан уч йилларча олдин тегишли маълумот билан канадалик Арктика тадқиқотчилари томонидан Шимолий қутбдан сувга ташланган экан. Шиша шунча вақт улоқиб-улоқиб, Ирландия соҳилларига келиб қолибди. Энди Питер Галлагерни топилма учун 10 минг доллар мукофот кутмоқда.

КИТОБХОН ЖИНОЯТЧИЛАР

Свердловск вилоятининг ахлоқ тузатиш муассасаларида ҳукм этилганларга иш топиб беришолмаяпти. Бекорчидан эса ҳудо безор. Шу боис, жиноятчилар ўзларини кутубхонага уришган. Бу ердаги турли мавзудаги китобларни битта қўймай ўқишяпти. Айниқса, детектив ва фантастик мавзудаги асарлар қўлма-қўл бўляпти. Муассаса раҳбари ҳотамтойлиги тутиб, баъзан уйидан ҳам китоблар олиб келиб, ўз «тарбияланувчилари»га тақдим қилмоқда.

ОРАДАН 500 ЙИЛ ЎТГАЧ...

Оксфорд университети профессори қиролликнинг бундан 500 йил аввалги қарз дафтарини топиб олди. Ундан маълум бўлишича, қирол хонадони университетдан ўша пайтдаги ҳисоб билан 140 фунт-стерлинглик дон-дун, ем-хашак, гишт ва вино олган. Буларнинг нархи ҳозирги ҳисобда 2 ярим минг фунт-стерлингдан ошаркан. Агар 500 йиллик фоиз ҳисобланса, қиролликнинг қарзи 168 миллиард фунт-стерлингдан ошиб кетаркан. Университет шу қарзни талаб қилмоқда. Лекин Буюк Британия қироллиги буни тўлай олмаса керак. Чунки, унинг бор молмулкининг қиймати 450 миллион фунт-стерлингнинг нари-берисидадир.

Эҳтиром

КИЧКИНТОЙЛАР ҲОМИЙСИ

Ўшанда қишнинг сўнгги кунлари эди. Хизмат сафари билан Қизилқум саҳросида яшаётган чўпонларнинг туриш-турмуши, оиласи билан танишиб юриб қизиқ воқеага юзма-юз келдим. Умри сурув кетидан ўтаётган, фарзандларию невара-чевараларигача Қизилқумда туғилиб, шу муқаддас қумлоқ саҳрони ўзига ошиён билган Сарсен ота ўтовида баҳор гуллари: лола, бинафшаю бойчечаклар яшнаб турарди. Яна шафтолининг нимпушти гуллари, куртакларни ёриб ямяшил тилчаларини чиқараётган баргаклар орасида шунчалик чирой ва малоҳат бахш этган эдиким, уларга боққаним сари ҳайратим ошарди. Урикнинг шода-шода гулга кирган новдаларининг фусункорлигини айтмайсизми?! Кураётганларим тўрт томони саҳро, изғирину шамолдан кўз очиб бўлмаётган чўлдаги оддий чўпон ўтовида кечаётгани билан ажойиб ва ғаройиб эди.

Ҳайратимни фаҳмлаган, сергак чўпон аёли Гулчучук момо изоҳ берди.

— Бу неварам 7 яшар Гуласалнинг иши, ўзи кичкина бўлсаям «бало», кўрганини дарров илғаб оладию гулқоғозлардан ана шунақа нарсаларни ясайди. Буларни неварагинам кимдан ўрганганини айтсам ишонмайсиз. Қизиғиям шунда. Унинг муаллими Тошкентда яшайди. Ҳар ойда бир марта қизалоғимга дарс ўтиб, кўп нарсаларни ясашни ўргатаяпти. Умридан барака топсин.

Момонинг сўзларини ишониб-ишонмай тинглайман, фарзандларидан бирови пойтахтда яшаркан-да, деган хаёлга ҳам бораман.

— Балки уни ўзингиз ҳам танирсиз. Исми Муяссархон. Шунақанги ақлли-хушли, доно аёл-ки, бир пасда ҳар қанақанги уйинқароқ болани ҳам ўз ишига қизиқтириб қўяди. Менимча у телевизорда ишлайди. Ойида фақат бир мартагина чиқади, Гуласалим бўлса унинг кўрсатувини ҳар куни кутавериб чарчаб кетади.

Гап ким ҳақида кетаётганини фаҳмлаб, дилим ёришади.

— Неварангизнинг устози Муяссархон Нурматова Низомий номли педагогика институтидаги мактабгача тарбия факультетида 16 йилдан бери ишлайди. Бундан ташқари республика телевидениеси орқали ойида бир марта сиз айтаётган «Кичкинтой устахонаси» кўрсатувини ҳам олиб боради.

— Ҳа, топдингиз. Ўша аёлни кўрсангиз мендан кўпдан-кўп раҳматлар айтиб, илтимосимни етказсангиз, ойида бир марта эмас, икки-уч марта телевизорга чиқиб, болаларни хурсанд қилсалар.

Гулчучук момонинг самимий тилаклари, республикамиздаги юзлаб, минглаб бувию боболарнинг, ота-оналарнинг қалб сўзлари эканлигини дилдан ҳис этамиз.

Негаки, Муяссар опа ўзининг беминнат саъй-ҳаракати, меҳрибонлиги, ширинсўзлиги, дилбарлигию ўзбек аёлига хос болажонлиги, бағрикенглиги билан юртимиз хонадонларига ойнаи жаҳон орқали кириб бориб, нафақат болалар қалбини, катталар ҳурматини ҳам қозонди. Унинг бир соатга етар-етмас кўрсатуви ихлосмандлари бугун шунчалик кўпки, уларни Бухорою Андижондан, Фарғонаю тоғли Сурхондан, ҳатто Қашқару Қорақалпоқ овулларида ҳам учратиш мумкин. У барчага бирдек меҳрибон устоз, ширинсўз тарбиячи, яна опахоннинг қўлида таълим олган юзлаб-минглаб шогирдлари юртимиз бўйлаб, келажак бунёдкорлари юрагида эзгулик дарахтини экмоқдалар. Насиб этса, улар буюк давлат ворислари бўлиб улгаядилар.

СУРАТДА: Низомий номли педагогика институти ўқитувчиси Муяссар Нурматова «Кичкинтой устахонаси» кўрсатувида.

А. НАБИЕВА.
Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

БИР ЙИГИТГА ҚИРҚ ҲУНАР...

ёхуд мактабда мантиқ фани ўқитилишини хоҳлайдиган, фалсафий қайдлар ва ҳикоя ёзадиган, рассом, ганчкор, тош йўнар, ҳайкалтарош, доривор ўсимликлар йиғувчи, овчи, дурадгор, темирчи, боғбон, меъмор, спортчи, математика ўқитувчиси ҳақида сўз

Ҳазрати Лангар деган тоғ қишлоғида бўлганмисиз? Чироқчининг шимолидаги қўрғонли тоғ тизмалари — Ҳисор тарафга юрсангиз, Темурийлар даври меъморий обидаларини бағрига босганча бир ҳовуч гўзаллик бўлиб Лангар қишлоғи кўзга ташланади. Тарихий обидалар зиёратига боргунча шундоққина йўл ёқасида, дарё бўйида, чашма елкасида қўшқаватли оппоқ бино, маърифат маскани — Чироқчи туманидаги А. Навоий номидаги 10-ўрта мактабга кирсангиз, хушмуомалалиги ва билимдонлиги шундоқ юз-кўзидан сезилиб турган муаллимларни учратасиз.

Келинг, яхшиси улардан бири билан таништирай: Қаҳрамон Аннаев, 1951 йилда туғилган. 1967 йилда Амир Темур номидаги ўрта мактабни тугатган. Қаҳрамон 1972 йилда Қарши давлат педагогика институтининг математика куллиётини битирган.

20 йилдан бери Навоий номидаги мактабда ҳисоб илмидан дарс беради.

Оилали, 6 фарзанднинг отаси. 1-тоифали мутахассис. Бошқа ҳеч қандай унвони йўқ. 10 та математика муаллими чиқарган. Иккитаси номзодлик илмий ишини ҳимоя қилиш арафасида. Намунали фан кабинети ташкил этган. Миллий мактабнинг жонкуяр ташвиқотчиси, «Шарқ мутафаккирларининг ҳисоб илмини ўқитиш муаммолари» мавзуида кенг қамровли илмий-методик изланишлар олиб бормоқда. Хоразмий, Беруний, Умар Ҳайём, Ибн Сино математикаси, ҳужра таълимининг тарафдори. Агар дарсига кирсангиз синфдаги барча болани дарҳол (албатта, сездирмай) табақалаштириб, ҳаммасини ўйлашга, ишлашга осонгина жалб этади. Ўқувчиларни ҳам, ўзини ҳам қийнамайди. Юқори самарадорликка эришади. Фақат бир армони «умумий таълим мактаби талантни тарбиялай олмайди. Олим бўладиган болани ажратиб алоҳида ўқитиш керак».

— Энг ёмони, — дейди Қаҳрамон Аннаев, — бизнинг мактабларимизда мантиқ илмининг ўқитилмаслигидир. Шу илм ўқитилса ва яна уни яхши муаллимлар ўқитса ва яна бўладиган болалар ўқитилса, биздан яна қомусий олимлар чиқаверади.

Айримлар бу фикрни унчалик маъқулламас. Майлида, бу унинг фикри... Умуман олганда касбдошим Қаҳрамонга ҳавасим келади. У мен биладиган ва кўпчиликни ташкил этадиган муаллимларга асло ўхшамайди. Ундаги сифат хусусиятлари айни замонда ҳатто ғайри-табиий дейиш мумкин. Уни биргина ўз фанининг моҳир билимдони, дейиш камлик қилади. Бадиий ижод билан шуғулланиб, ҳикоялар машқ қилади, фалсафий қайдлар битади. Бадиий графика, ранг тасвир устаси, бинойидай рассом, ганчкор ва тош йўнар ҳайкалтарош, мусиқа ва қўшиқ шайдоси, радио техника ҳаваскори, табиат шаклларини тўпловчи, доривор ўсимликларни йиғувчи, овчи, дурадгор, темирчи, боғбон, меъмор ва яхшигина спортчи.

Севган машғулоти Ҳазрат Навоий суратларини чизиш. 1993 йил 9 февраль куни шоир таваллудига атаб мактаб ҳовлисига қўйиш учун ганчдан А. Навоий бюстини ясаб берди. Мактаб қошидаги вилоятда ягона бўлган Амир Темур номли тарих ва ўлкашунослик музейи учун ҳар турли суратли паннолар ишлаб берган. Қишлоқдаги кўпгина уйларнинг тўрини Аннаев чизган Навоий, Нодира тасвири туширилган кашталар безаб турибди...

Хонадонига борсангиз ҳайратга тушасиз.

Домланинг қизлари у ясаган ёрғучоқни айлантириб майин ун чиқариб, буғдой ҳиди гуркираб турган иссиқ нон тайёрлайди. 6 ёшли ўғли Шерзод доирада куй чалади. Отаси унга жўр бўлади. Тановар! Кайфиятингиз ўнгланади. Бир тарафда дурадгорлик, темирчилик, радио техника, митти устахоналар.

Э, қойил-эй.

Бир йигитга қирқ ҳунар ҳам оз, дегани шу бўлса керак. Аслида Аннаев фаолияти алоҳида ташвиқотга муҳтож. Қирқ ҳунарли Қаҳрамонни эса бизнинг мактабимизда ишлашидан фахрланамиз.

Ғози РАҲМОН,
олий тоифали ўқитувчи,
Ўзбекистон халқ таълими аълочиси.

Ана шунақа гаплар.

Тошкент вилояти Паркент туманидаги 1-ўрта мактаб томонидан Дилмурод Минаваров номига 1995 йилда берилган А. № 047306 рақамли тўлиқсиз ўрта маълумот ҳақидаги шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Қори-Ниёзий номидаги Педагогика фанлари илмий тадқиқот институти маъмурияти институтнинг собиқ катта илмий ходими, педагогика фанлари номзоди Гулсум РАҲИМОВА вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

«Соғлом авлод учун» журнали жамоаси бўлим муҳаррири шоир Абдул Жалил (Абдужалил Хўжамов)га отаси Тўхтамурод ХЎЖАМБОЙ ўғли вафот этгани муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Хорижий тилларни ўрганамиз

«ТИНЧЛИК КОРПУСИ» — ЎЗБЕКИСТОНДА

Саодатга элтувчи ишлардан бири илмдир. Илмга интилмоқнинг эса усули ҳам, тури ҳам кўп. Ўз она тилидан ташқари бошқа тилларни ҳам билиш кишини ноёб ўринга кўтаради.

Аслида Ўзбекистонда инглиз тилининг ўргатила бошлангани олис ўтмишга бориб тақалса-да, унинг мавқеи ошиб, нуфузли тилга тушиб бораётгани бугунги кунда яққол намоён бўлиб қолди. Американинг «Тинчлик корпуси» 1992 йилдан бери Ўзбекистонда ўз фаолиятини давом эттириб келаяпти. Шу боис инглиз тилини мукаммал ва изчил ўргатишни йўлга қўйишга доир тадбирлар, амаллар, йиғилишу семинарлар бизда тез-тез ўтказилаётир. Ана шундай тадбирлардан бири Авлоний номидаги халқ таълими ходимлари малакасини ошириш марказий институтида бўлиб ўтди. Бу ерда «Тинчлик корпуси» вакиллари ҳозир бўлишди. Икки кунлик семинарда муҳим масалалар муҳокама қилиш мўлжалланган эди.

Ҳозир республикамиздаги 12 та вилоятда ҳам ўқитувчиларнинг малака ошириш институтлари мавжуд. Бу ўша ҳудудлардаги каттагина илмий кучдир. Мазкур даргоҳларнинг бевосита изланиш ва ташаббуслари билан хорижий тилларни ўргатишда жиддий муваффақиятларни қўлга киритиш мумкинлиги семинарда бот-бот таъкидланди. Зеро, йиғинга таклиф қилинганлар ҳам ўша институт ректорлари ва хорижий тилларнинг мутахассислари эдилар.

Семинарнинг биринчи куни Американинг «Тинчлик корпуси» вакиллари билан танишув, ўзаро мулоқот бўлди. Тили бошқа бўлса-да, семинар иштирокчилари Анна Мусман (Ўзбекистондаги «Тинчлик корпуси» директори)нинг ҳаяжонли сўзларини илиқ кутиб олишди. «Ўзбекистонга Американинг маданияти, адабиёти, санъати кириб келиши керак. Бу фақат тил орқалигина амалга ошади. Биз ўз тилимизни ўргатиш учун сизга қўнгиллимиз», — деди у.

Сўнгра семинар қатнашчилари «Автомобилчи» ёзги оромгоҳига йўл олишди. Бу мавсумий баҳаво оромгоҳда инглиз тилини ўрганиш борасида амалга оширилаётган ишлар овоза бўлиб кетди. Бу ҳам аслида, «Тинчлик корпуси» билан ҳамкорликнинг «мева»сидир.

— Оромгоҳда бир кунда 6 соат инглиз тили машғулотлари бўлар экан, — дейди семинар иштирокчиларидан бири, Сурхондарё вилояти ўқитувчилар малакасини ошириш институти хорижий тиллар кабинетининг етакчи мутахассиси Сафар Пардаев. — Бу оромгоҳда волонтёрлар, яъни қўнгиллилар етарли, улар америкалик. Қанийди, бундай оромгоҳлар бизнинг узоқ жанубий вилоятда ҳам ташкил этилса. Менинг фикримча, бу ишни волонтёрларнинг вилоятимизга ташрифи билангина амалга ошириш мумкин.

«Автомобилчи» оромгоҳидаги «Тинчлик корпуси» қўнгиллилари билан учрашув қисқа, тафсилотга бойлиги билан унутилмас бўлди.

Семинарнинг иккинчи иш куни халқ таълими ходимлари малакасини ошириш марказий институтида давом этди. Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Ж. Ғ. Йўлдошевнинг «Хорижда таълим» маърузаси тингланди. Маърузачи янги педагогик технологияни таълимга жорий этишнинг аҳамиятига кўпроқ урғу берди.

Семинар иштирокчилари бу ғалги йиғиндан кўп ва бой таассуротлар олишди. Энди, навбат ишга! Бу вазифалар эса семинарда қайта-қайта таъкидланди.

Ҳ. ТЎЙМАНОВА.

УМИДИМИЗ ЧИРОҚЛАРИ

Atlanta 1996

Биз ёзги Олимпия ўйинларининг дастлабки тафсилотларини тўғридан-тўғри бокс мусобақаларидан бошлагимиз келди. Атлантадаги спортчиларимизнинг дастлабки ўйин натижалари шуни аниқ кўрсатиб қўйдики, ўзбек бокси ҳам бутун жаҳонга кўз-кўз қилса арзигулик экан. Мана, ўзингиз бир эътибор беринг-а. «Меҳнат резервлари»нинг вакили, ангренлик Темур Иброҳимов биринчи босқичдаёқ ўз рақиблари устидан тўлиқ устунликка эришди. Шу жумладан, К. Тўлаганов, аргентиналик рақибини 12:4 ҳисобида енгиб, навбатдаги босқичга ўтиб олди. Жаҳон кубоги соҳиби Наримон Отаев 67 килограмм вазн тоифасида тобора олдинга қараб интилиб, ҳануз кўтаринкиликни қўлдан қўймаётир. Умумий ҳисобда эса беш нафар боксчимиз имкони борича ғалаба сари дадил одимламоқда. Буларнинг барчаси ҳар бир мухлисда катта умидлар уйғотиши шубҳасиздир.

БИРИНЧИ МЕДАЛЬ ОЛИНДИ

Катта ўйинлар барибир ҳеч қачон катта ҳаяжонларсиз ўтмайди.

Ана шу туфайлигина ҳар бир спортчи олдинга интилади, тинимсиз курашади. Олимпиада ўйинларининг дастлабки дақиқалариданоқ вакилларимиз Ўзбекистон байроғини янада баландроқ кўтаришга, ўзбек спорти шарафини «тиш-тирноқлари» билан ҳимоя этишга астойдил бел боғлашган эди. Аввалида бу бахтга ҳамма самарқандлик Григорий Пуляевни муяссар бўлади, деб ўйлади. Аммо у кутилмаганда рақибига ютқазиб қўйди. Нима ҳам дердик. Ахир, бу ўйинда!

Бироқ 22 июль мухлислар учун, умуман айтганда, бутун Ўзбекистон учун байрамга айланиб кетди. Вазни 86 кг. гача бўлган дзюдочилар ўртасида тошкентлик Армен Багдасаров кумуш медалга сазовор бўлди. У дастлабки уч учрашувни соф ғалаба билан якунлаб, ҳатто японияик жаҳон чемпиони ҳамда дунёга танилган бошқа спортчиларни ҳам довдиратиб қўйди. Мусобақалар эса давом этмоқда.

Олимжон ҲАЙИТ.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг Алишер Навоий номидаги республика нафис санъат лицейи 1996-1997 ўқув йили учун

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўзбек тили, адабиёт, инглиз тили, тарих, санъатшунослик, араб тили, ЭҲМ ва иқтисод фанларидан чуқур билимга эга бўлишни истасангиз, лицейда қўйидаги бўлимлар мавжуд:

адабиёт ва журналистика, тарих ва ҳуқуқшунослик, санъатшунослик, инглиз тили ва информатика, иқтисод ва информатика.

Лицейда ўқувчилар олийгоҳларга кириш учун етарли чуқур билим олиш имкониятига эга бўладилар.

Лицейда махсус фанлардан дарсларни олийгоҳларнинг малакали педагоглари ва чет эл мутахассислари олиб борадилар.

Лицей ўқувчилари тўлиқ давлат таъминотида бўладилар ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Лицейга ўрта мактабнинг 8-синфини тугатган ва қобилиятли ўқувчилар танлов асосида қабул қилинади.

Танлов 10 августдан 20 августгача ўтказилади. Ўқувчилар психологик тест ва мутахассис фанларидан имтиҳон топширадилапр.

Ўқишга кирувчилардан қўйидаги ҳужжатлар қабул қилинади:

1. 1-8 синф табеллари.
2. Туғилганлик ҳақида гувоҳномадан кўчирма
3. Тиббий варақа (63-форма)
4.4 та фотосурат (3x4)
5. Лицей раҳбари номига ариза.

Лицейга ҳужжатлар қабул қилинмоқда. Шунингдек, умумтаълим ва махсус фанлар бўйича ўз предметининг назарий ва таълим асосларини чуқур эгаллаган ижодкор муаллимлар лицейда ишлаш учун танловда иштирок этишга таклиф этилади. Лицей ўқитувчиларига 50 фоиз қўшимча иш ҳақи белгиланган.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, «11» квартали, Метронинг «Чилонзор» бекати.

Мурожаат учун телефонлар: 76-59-50, 76-59-00.

Ма'рифат

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:
Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Ҳалим САИДОВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.
Рақам ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.
МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.
ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб — 36-54-17, хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 36-55-58.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.
Навбатчилар: Дилбар ХУЖАЕВА, Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ.

ИНДЕКС: 64595 Буюртма Г.-0381. Тиражи 32041. Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2 босишга топшириш вақти — 20.00. Топширилди — 20.00. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
1 2 3 4 5 6